DE ROMANI CALENDARII NOVA EMENDATIONE, AC PASCHALIS SOLENNITATIS REDVCTIONE

Per R. P. F. IOHANNEM SALON Valentinum Franciscanæ obseruantię professum, Nunc primum editum.

Cum licentia R. P. Inquisitoris.

FLORENTIAE.
In Officina Georgij Marescotti.
MDLXXVI.

BEATISSIMO. ATQVE SANCTISS. D. N. GREGORIO XIII. PONT. MAX.

VLTA cum hactenus abs te cùm pulcherrima, tum piissima, tanto q; Pontifice digna; totus orbis susceperit beneficia, P. Beatiss. hoc vnum superest, quod totis viribus obtinere per cupiunt, pii omnes Eccle. sanctæ filii: vt Calendarium Romanum, temporum curriculo adeò collapsum, vt festa omnia non iam suo mense ac die, quo à sanctis Patribus & cōciliis præcepta sunt celebrari; sed ad multas hebdomades sæpissime trāslata certissimè agnoscantur; vti hoc ipso anno factum conspicimus, in quo triginta quinq; diebus, tardius omnes dies festi mobiles peracti sunt, id quod & post biennium rursus, & deinceps frequenter continget, nisi interim Tua S. remediū apposuerit. Quamobrem P. Sanctiss. omnium piorum sanctæ Ecclesiæ filiorum no-

mine, ego pedibus B. T. aduolutus, obsecro, vt nõ amplius iis erroribus (tametsi nõ sint in fide) nos hoc est vniuersum populũ Christianũ, inuolui ac detineri permittas. Quinimò Breuiarium ac Missale quod B. Pius. Tuæ. S. prędecessor, quoad ritum officiorũ emendatum tradidit: Tua. S. quoad festa ipsa Paschalia; cæteraq; quæ ipsam sequuntur instauratum ac reformatum tradere nõ moretur. Neq; enim si rectè sapio, adhuc intentioni sacri Trid. Conci. ad amussim satisfactum est; neq; Missalis ac Breuiarii reformatio, Rom. Pont. à sacra Trid. synodo delegata, omnibus suis numeris, absoluta atq; perfecta existimari potest; si non & anni restitutio, & Ecclesiastici Calendarii subsequatur. Verùm cum multi doctissimi viri; quã plures iam pridem tractatus ediderint; nouissimus ego, qui multam huic studio per viginti quinq; annos operam nauaui, ad S. T. cum nouo nunc libello, nouoq; corrigendi ac instaurandi Calendarii modo accedo. In quo summo studio conatus sum breuiter ac dilucidè maxima cum facilitate, rem ipsam alioqui satis difficilem, peruiam atq; clarissimam

ſimam reddere;inſuper & id in primis præ oculis habui,vt libri omnes Eccleſiaſtici intacti permaneāt: Id quod tandem Deo opt. Max. largiente conſequutus ſum: quandoquidē binis aut ternis foliis Breuiariis atq; Miſſalibus additis,ſiue præpoſitis,ad multa annorum millia S. Eccleſia poterit abſq; vllo errore,ſacros per agere dies feſtos. Hunc igitur meum laborem,hasq; meas lucubratiunculas:ea ſolū ratione ſanctitudini Tuæ Beatiſs.P.offerre ac dicare auſus ſum: quod ad te ſolum & ad ſanctam Romanam vereque Apoſtolicam ſedem, pertinet hanc ipſam quam efflagitamus, anni atq; Calendarii emendationem conficere, ac executioni de mandare. Accipe igitur Beatiſs. P. hoc qualecunque munuſculum tua ſingulari clementia,atque humanitate. Quem meum laborem, cum omnibus Chriſtianis, tum in primis tibi Beatiſs.P. gratum ac probatum valde cupio, vel ob id, vt tandem te autore in ſuum priſtinum Candorem celeberrimi dies feſti redeant; Tuaq; Beatiſs. Sanctitas gloriam dignitati tuæ conſentaneam conſequatur,nihil enim aliud ad virtutum tua-

rum

rum cumulum adiiciendum videtur, nihilque etiam mihi super est, nisi vt Beatiss. deosculatis pedibus. Deum Opt. Max. deprecer vt Sanctitatem Tuam perpetuò iubeat bene valere.

Santitatis Tuæ minimus Seruus.

F. Io. Salon Valentinus ex obser. Franciscana.

SACRO SANCTO ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. DD. CARDInalium Collegio; F. Io. Salon Valentinus. Fr. obser. professor.

S. P. O.

Emo est qui ambigat. PP. Ampliss. à Iulij Cæsaris tempore, qui primus Romanum Calendarium instituit, & annum ad solis motum exæquauit, adhanc nostram ætatē solstitia & æquinoctia, sedes suas anteuertisse; vt quatuordecim dies, plus minusue, nunc ante contingant, quam olim accidere solebant. Unde factum est, vt sacra diei Paschalis solennitas, nec non & omnia festa, quæ (quoniam lunæ ætatem certā requirunt) mobilia, nuncupantur, variato æquinoctio; & ipsa quoq; necessario vacillent, ac varientur. tātumq; iam nostra hac tempestate sæpius extra præfixos limites inueniantur, vt 28. necnon 35. diebus tardius fiāt quàm sanctissimi Ro. Pont. sacraq; cōcilia præceperunt sanxerunt ac ordinarunt. Sanè tametsi errores huiusmodi non sint in fide orthodoxa; quam sola illibatam tenet. S. Rom. Eccl. non sunt tamen PP. Amplissimi ferendi ac dissimulandi, ne transgrediamur terminos quos præfixerunt Prisci Patres nostri, iiq; sanctissimi. Præsertim cum scirent magnum hic latere mysterium, & sacratissimum esse tem-

ſi tempus illud pleni lunij vernalis æquinoctij, in quo D.N. Ieſus Christus paſſus eſt & reſurrexit: quod Beatiſs. Ambroſius & Auguſtinus eleganter proſequuti ſunt. Id nos cū minimè nunc ſeruemus, ſæpius nec menſem, nec lunæ ætatem tenentes, nedum Priſcorum PP. decreta parui facere videmur, ſed & inimicis noſtris Iudæis opprobrio ac ludibrio facti ſumus. Criminantur enim & taxant, quod Paſcha noſtrum non in primo ac legitimo menſe. ſed in ſecundo quod immundis, ad Paſcha peragendum deputabatur, vt in 9. cap. lib. Num. eſt videre: frequēter celebremus. Ea propter olim priſci Patres omnem adhibere ſolicitudinem atq; diligentiam curarunt, vt nunquam tempus præſcriptum præteriret, ſed perpetuò à quartadecima luna primi menſis vſq; in vigeſimam primam, ſacrum Paſcha ab omnibus coleretur. Et vt Beatiſs. Ambroſius ait, eo vſq; à vero nos deuiare non conuenit, nec vago ingenio diſcrepare, vt quædam neceſſitas celebritatis huius, omnibus ſit impoſita Chriſtianis. Quādoquidem ipſe Dominus eum elegit diem quo Paſcha celebraret, qui cum obſeruantiæ veræ ratione concurrit. hactenus Ambroſius. Cum igitur Patres Ampliſſimi multoties ſacrum Paſcha ſeptem diebus ſæpius viginti octo frequentius etiam triginta quinq; diebus, retardetur ac poſt ponatur; & non in primo menſe ſed in ſecundo, & non à quarta decima luna ad vigeſimam primam. ſed ad vigeſimam quartam atq; quintam differatur, cumq; ſenſim iſti errores maiores fiant, & incrementum ſuſcipiant, neceſſe profectò eſt, vt remedium aliquando, ac Pharmacum idoneum adhibeatur. Ad id efficiendum. tametſi viribus impar, multum laborem multis annis inſumpſi: tandemq; Deo, Opt. Maxi.

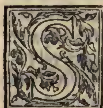
inſpiran

inſpirãte, poſt tot grauiſſimos, viros qui ea de re libros edidere: Methodum ac modum facillimum atq; breuiſſimum reperi, quo nullo negotio, poterit Romanum Calendarium priſtino candori reſtitui; & deinceps ad multas ne dicam annorum centurias, ſed & ad millia vllo abſq; errore feſta omnia fœlicioribus auſpicijs celebrari. libellum itaq; ſuper eiuſmodi negotio, nunc recens per nos confectum: Vobis Patres Ampliſſimi, poſt ſanctiſſimum D.N. dicare ac offerre, iccirco æquum duxi, ac neceſſarium iudicaui; quod potiſſimũ veſtro ſint hæc probanda iudicio, veſtraq; intereſſe videatur ſacramenti huius myſterium cœlo labente interturbatum, in priſtinum ſplendorem, & rectum vſum reuocare. Quamobrem PP. Ampliſſ. vos etiam atq; etiam rogo, vt libellum hunc licèt pro mea humiliori atq; imbecilliori eruditione inpolitum, atq; incultum oratione: Zelo tamẽ Domus Dei ad vtilitatem S. Matris Eccleſiæ conſcriptum, veſtræ dignitatis ac virtutis magnitudine, exornare ſiquidem dignum videatur haud dedignemini: & negotium iſtud apud ſanctiſſ. D.N. benigno fauore proſequi velitis: ad perpetuam quietem atq; tranquillitatem totius populi Chriſtiani. Quodſi laborem hunc meum minimè probaueritis, vel ipſum bene dicendi, ac faciendi conatum, reſpicere ac cõprobare qua eſtis humanitate, atq; clementia dignabimini: meq; in veſtrorum familiarium numero excipietis. Valete Eccleſiæ ſanctæ columnæ atq; tutores. Deus Opt. Max. iſtum veſtrum ſacroſanctum collegium, voſq; ſingulos incolumes ſemper ſeruare dignetur.

SERENISSIMO FRANCISCO MEDICAE

MAGNO HETRVRIAE DVCI AC SACRAE MILITIAE SANCTI STEPHANI MAGNO MAGISTRO.

Frater Iohannes Salon Valentinus deuotisſimus. S. P. D.

Olent omnes qui quicquam noui in diſciplinis ac bonis artibus moliuntur; Sereniſs. ac Magne Dux, patronum aliquem deligere, veluti defenſorem ac tutelare numen, aduerſus maledicentium latratus, quibus virtus quælibet ſubiacet perpetuò experti ſunt ſtudioſi. Sunt qui vt grati animi indicium ſignumq; oſtendant, ac ab Illuſtribus ſuſcepta fateantur atque vt poſſunt compenſent beneficia: monumenta ſua Principibus conſecrare, & illorum nomine illuſtrare ſtudent. Alij etiam alijs multis de cauſis idipſum facere conſueuere. Mihi autem O inclite Dux, qui opuſculum hoc, paruum quidē atque ineruditum edidi, vitio fortaſſe nonnulli vertent, quod & Sanctiſſ. D. N. & Illuſtrisſimos ac Reuerendisſimos DD. Cardinei ſtatus, atq; Eccleſiæ Sanctæ principes elegerim, quibus minutias haſce vigiliarum mearum dicare temerè tentarim. Quid autē ſi & Tuam Sereniſſ. Altitudinem te inquā omnium

 Chri-

Christianorum Principum non infimum; tantique Imperij prudentissimum moderatorem, etiam lucubratiuncularum mearum ausim facere defensorem? Verum enim verò tantum abest vt crimen commisisse me si rectè sentio existimare quis rectè possit, vt magnam inde potius laudem mihi tribuendam fore putem, quum si aliter fecissem imprudentis notam nequaquam euasissem. Sanè si libellus hic quauis alia de re dissereret; quilibet vel mediocris vir, mihi satis superquè fuisset vt illius nomine tutus esset, nec magni pendenda erat eius iactura, siquid paterentur aduersi. Nunc autem cum nō Axiomata vel Placita Physica siue Dialectica pertractet; sed rem maximam factuque nedum scitu dignissimam, & quæ eius sit generis atque naturæ, vt non nisi per Maximos quosque orbis Principes, executioni de mandari possit rectè ego à prudentibus fecisse dicar, & necessariò sic mihi faciundum fuisse omnes testabuntur. Quis enim annum corrigere, Quis sacros dies festos emendare ac in pristinū statum reducere potest, nisi summus Pont. Sanctæ Roma. Ecclesiæ vniuersalis moderator & rector, ac Christi Iesu vicarius? Qui autem fiet vt id executioni protinus ipso iubēte mandetur nisi & omnes vnanimi consensu totius orbis mundani Principes conueniant? eidéq; consentiant? Quę ergo res ad omnes pertinet ab omnibus est approbanda: & quam omnes approbare debent; omnibus proculdubio innotescat oportet. Proinde

mihi

mihi ipsi persuadebam plurimum expedire vt omnes Christiani nominis Principes interpellarem ac que omni cum possibili reuerentia obsecrarem; quò pijssimi ac feruentissimi Imperatoris Cōstantini zelo accensi Theodosium etiam ac Martianum imitantes curarent vna cum sanctiss. D.N. Pont. Max. & sacro sancto Illust. Reuerē. DD. Cardinaliū collegio, dies festos Paschales instaurare, & ad suum legitimū tempus reuocare. Verum cum alios multis de causis in præsentia prętereundos putem; Tuam Altit. Serenis. Dux, præterire non potui, nec vllo pacto debui. Iure enim optimo tibi debentur fructus quos ego in hoc fœcundiss. ac planè fœliciss. fundo tuæ Sereniss. celsitudinis collegi. Etenim cum fœtum hunc hoc est nouum emendandi Roma. Calendarij modum; Romæ ante annum cōcepissem: in hac tua omnium pulcherrima ciuitate Florentię ad integritatem mēbrorum veluti ad partum maturam prolem perduxi tandemquè in lucem edidi. Itaque veluti possessionis tuæ legitimæ fructus: ac domus tuę Regię vernaculus. Tuam Sereniss. Altitudinem hic meus libellus vti dominum suum agnoscit ac reueretur. Age igitur Sereniss. Dux, hoc quale quale est munusculū quod ego tibi deditissimus offerro; tua singulari clementia amplectere, faue ac promoue. Est enim tanto Principe dignum, neque minus inde honoris & gloriæ speres quàm ex alijs in numeris per tuos progenitores ac per te ipsum prę clare gestis. Deus Opt. Max. T. S. A. fœliciter valere iubeat.

Petrus Philippus Asirellus Roccensis ad lectorem.

Hispanus Salon, Anni variantia cursum:
Festáq; sub nodo firma perenne dedit.
Hic luna, & soli, solus momenta retractans:
Sub miro solers ordine nota facit,
Ardua quæq; latent cunctos ab origine Mundi,
Nos docet hic facili sub breuitate modo.

LAUS DEO.

Index capitum huius tractatus

TRACTATVS DE ROMANI CALENDARII NOVA EMENDATIONE,

Ac Paschalis solemnitatis, cæterorumq; festorum Mobilium reductione, cum nouo Cyclo solari, & nouo modo æquandi Cyclum lunarem, vt perpetuò vsui esse possit,

Autore Reuer. P. Fratre Iohanne Salon Valentino obseruantiæ Franciscanæ alumno.

RACTATVRVS de festorum Mobilium reductione, ac in primis Pascalis solennitatis recta iuxta Priscorum Patrum decreta celebratione, rei ipsius qua de agitur natura, & dispositione; cogor in quatuor partes, siue capita, opusculum hoc partiri: quibus in partibus quicquid ad præsens institutum attinet, summa cum breuitate, ni fallor, complexus, vel mediocriter, munere meo functum videri potero, sed omissis proemijs rem aggrediamur.

Primum itaque caput. Ipsius sacræ Paschalis festiuitatis ritè celebrandæ legitimum tempus præscribit. Secundum verò, quantum nunc à legis prescripto aberremus, aperit. Tertium porrò quibus vijs huic morbo mederi possit, & quis omnium modorum facilior existimetur, venatur, & ostendit. Postremum sanè caput, qui fiet vt de cætero similes in errores minimè labamur, inquirit, & nouum nunc inuentum modum exponit.

De legitimo Pascalis festiuitatis celebrandæ tempore. Cap. I.

TAmetsi multis hic immorari liceret, & quam Vario ac diuerso modo, ac tempore, olim sacra hæc domini celeberrima festiuitas fuerit obseruata, referre possemus: non est tamen nostri propositi, rem hanc fusius pertractare, nec ab ouo, vti habet prouerbium, exordiri volumus, quin imò superfluis omnibus resecatis, atque reiectis, ea dumtaxat quæ necessaria esse duximus:

quæquè ad rationem instituti quod assumpsimus reddendam, sufficere arbitramur, retulisse contenti erimus: siquis vero ampliorem harum rerum notionem habere cupit, is Nicephorum Calisti, Ecclesiasticæ Histo. librum quartum perlegat Diuum etiam Epiphanium. libr. contra. 80. hæreses videat. in hæresi 50. 70. & 75. Quod si multa legere iuuat, Paulinam D. Pauli Middeburgensis, Episcopi Forosempronienſis, Calendarium etiam Iohãnis stoflerini percurrere non grauetur, id siquis fecerit ad nauseam usque sibi satis factum fore fatebitur. Nos itaque vti præfati sumus, breuitati studentes, solum necessaria attingemus: sacrum itaque Pascha, ab ipsis fermè Beati Petri Apostoli temporibus, in Ecclesiis occidentalibus præsertim à Sancta Romana Ecclesia, die dominico post quartam decimam lunam, quæ vernale sequitur æquinoctium, celebrari ceptum fuit, tametsi alij alibi alium morem seruauerint, ac mordicus ad tempus retinuerint, omnes verò tandem controuersiæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio, vt par erat, cesserunt, tandemquè res ita compositę fuere vt de cætero, die dominico post quartam decimã lunam primi mẽsis ab vniuersis orthodoxis sacrum Pascha suscepturn sit celebrandum. Hæc vt notiora fiant, Canones sanctorum Patrum, & sacrorum conciliorum in medium proferemus.

In primis Sanctorũ Apostolorũ extat canõ, qui septimo scribitur loco in hæc verba. Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, Sanctum Paschæ diem ante vernum æquinoctium, cum Iudæis celebrauerit, abijciatur, ac deponitor. Pius primus summus Pontifex qui fuit. 11. à Beato Petro in Epistola decretali prima, ad vniuersos fideles ait Decon. D. 3. c. Nosse. Cæterum nosse vos volumus quod Pascha domini, die Dominica annuis solennitatibus sit celebrañdum. Istis enim temporibus doctor fidei Hermes & scripturarũ, effulsit inter nos. Et licèt nos idem, Pascha prædicta die celebraremus, quia tamen quidam inde dubitarunt, ad corroborandas animas eorum, eidem Hermæ Angelus domini in habitu pastoris apparuit, & præcepit ei, vt Pascha die Dominico ab omnibus celebraretur, vnde & vos Apostolica authoritate instruimus, omnes eadem seruare debere, quia & nos eadem seruamus, nec debetis à capite quoquo modo dissidere. Hęc omnia Beatus Pontifex Pius, quibus verbis Apostolorum canonem, moremquè Rom. Ecclesiæ vetustum, liquidò ostendit atque declarat. Deinde victor Primus Pontifex Max. qui 15. post Beatũ Petrum loco successit datis latè libellis constituit, vt Pascha die Dominica sicut & predecessor eius Eleuterius

tius, à quartadecima luna primi mẽsis, vſque in 21. celebraretur. In Epiſtola pri. decretali ad Theophilum Alexandrinum Epiſcopum Decon. D. 3. c. Celebritatem. inquit Celebritatem Sãcti Paſchæ die dominica agi debere, & iam predeceſſores noſtris ſtatuerunt, & nos illud vobis eadem die celebrari ſolenniter mandamus: quia non decet vt membra à capite diſcrepent, nec contraria gerant. A quartadecima verò luna primi menſis, vſque ad 21. eiuſdem menſis diem, eadem celebretur feſtiuitas. hæc victor.

In prima Synodo quæ poſt eam de qua in actis Apoſtolorũ in Cæſarea Paleſtinæ Victore Sum. Pont. adhortante eſt celebrata, hoc ſtatutum fuit & alijs Eccleſijs traditum imitandum, id Euſebius lib. Eccleſi. Hiſto. 5. refert. Præterea Maximum illud Concilium quod Beatiſſ. Siluestri Papæ tempore ſacro Principe Conſtantino Præſente à. 318. Epiſcopis ijsq; Sãctiſſimis in Nicea vrbe Bithynię initum fuit, magno omnium Sanctorum Patrum conſenſu, & applauſu, hoc ipſum de ſacræ Paſchalis ſolennitatis celebratione diffinitum eſſe grauiſſimi quique authores teſtantur. Euſebius lib. 10. & in Hiſtoria Tripartita. lib. 2. Nicephorus etiam lib. 4. c. 36. & 38. & lib. 8. c. 19. & 24. Multa præclarè quidẽ vt ſolet omnia refert, interquę hæc ſcribit. Synodus inquit acta ſua Alexãdriæ, Aegypto, & Libiæ, & Pentapoli, literis ad hunc modum perſcripſit. Lętum inſuper vobis afferimus nuncium, de ſantiſſimi Paſchatis celebrandi cõſenſu. Nam & hæc res precibus veſtris, rectè conſtituta atque ordinata eſt, fratresquè Orientales omnes, qui antea cum Iudæis fecerunt, ex hoc ipſo tempore, cum Romanis & nobis, & cum omnibus alijs qui antiquitus nobiſcum Paſcha celebrarunt, idſe concorditer acturos conſenſerunt. Gaudete itaque de rebus Eccleſiaſticis ordinatis. Qui & Maximi Conſtantini Imperatoris feruorem & Zelum exponens ait lib. 8. 19. cap. Cæterum Imperator Dei amãtiſſimus, de cõmuni concordia ſolicitè cogitans, Aceſium Epiſcopum accerſitũ interrogauit, an rectè ſic ab Epiſcopis eſſent conſtituta. Reſpondiſſe ait Nihil noui diffinitum eſſe: ſe enim et idem dogma à maioribus accepiſſe, & nunquã aliter Paſchæ feſtum celebraſſe. Verum quum huius. S. Concilij Niceni Canon, de Paſchali feſtiuitate, cum alijs multis exciderit, non indignum fuerit, breuiter non nulla alia ſacra Cõcilia quæ eundem canonem renouarũt, & ab illa. S. Nicena Synodo diffinitum ſic fuiſſe teſtata ſunt refferre. Sanctiſſ. Silueſter Pont. Max. Paulo poſt Nicenum, etiam Romæ aliud celebrauit, Sanctorum Patrum 255. Epiſcoporum conuentum. Vbi Beatiſſ. ſilue-

ſter hæc omnibus conſentientibus, verba protulit. Quicquid in Nicea Bithyniæ conſtitutum eſt, ad robur Sanctæ matris Eccleſiç Catholicæ, & Apoſtolicæ, in Sanctis ſacerdotibus. 318. noſtro ore conformiter confirmamus. Omnes autem qui auſi fuerint, diſſoluere diffinitionē Sancti & magni concilij, quod apud Niceā congregatum eſt, ſub præſentia Piiſſimi & Venerandi Principis Conſtantini Auguſti, Anathematizamus, & dixerunt omnes. Placet. ſequitur: Omnibus Epiſcopis & prçsbyteris prçceptum eſt, Paſchç obſeruantiam cuſtodire, a luna quartadecima vſquè ad vigeſimam primam ita vt dominicus dies Corruſcet. Et dixerunt Epiſcopi. Placet. In Synodo etiā Antiochena quæ Nicenum proximè conſequuta eſt Celebrata ſub Iulio primo ita ſancitum legimus. Omnes qui audent diſſoluere regulam Sancti & magni Concilij Niceni, de Sancta & ſalutari feſtiuitate Paſchali ſaluatoris noſtri; excommunicatos, & abiectos eſſe debere ab Eccleſia.

In Calcedonenſi autem ſic: Omnis qui nō celebrat ſanctum diē Paſchç ſecundum Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ regulam, Anathema ſit.

Sunt qui aſſerunt Chriſtum Saluatorem noſtrum ſuis diſcipulis ea de re legem dediſſe. In ea aſſertione eſt Sāctus Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus in epiſtola ad Innocētium Papam. Sanctum inquiēs Paſchç myſterium eiusquè ſacra ſolēnitas, ſicut eſt a Saluatore noſtro Apoſtolis tradita Illibata manſiſſet, ſi ea quorundam inſipientium peruerſitas, inter cætera fidei Sacramenta, minimè contaminaſſet. Ad hæc pulchrè accedunt Scripta Protherij præſidis Alexandrini, qui Leone Pont. primo adhortante cum Principe Martiano, vt Cycli Theophili luculentam rationem redderet, eidem Leoni per Epiſtolam reſpondit. Magiſterium Beatiſſimi Apoſtoli Petri eſſe computum Paſchalis ſolennitatis; quod ab initio per Beatum Marcum eius diſcipulum didicerunt Aegyptij, quod etiam primum didicerunt Romani, hactenus ille.

Prætereo nunc, ne in longum nimis protrahatur narratio. Concilium Arelatenſe primum, tēpore Cōſtantini atque Beati Siluestri. Concilium item Anglicanum, & alia quam plurima: quæ dicta hactenus ſunt ſufficiunt abundè, id ſolum ſupereſt, vt menſem lunarem explicemus, quandoquidem ex his quç hactenus diximus, hoc vnum prçcipuè colligimus Priſcos nempè Patres ſtatuiſſe, vt ſacrum Paſcha perpetuò a 14. Luna vſque in 21. die dominico celebraretur. Ea porrò Luna eſt, vt omnes orthodoxi teſtantur primi

menſis

menſis iuxta quod Dominus Moyſi pręcepit dicens Deuter. 16. Obſerua mēſem nouarum frugū,&verni primū temporis, vt facias phaſe Domino Deo tuo. Primus autem menſis is eſt in quo veris renaſcitur tempus. Et quoniam hic de menſe Lunari eſt ſermo ea lunatio cuius initium proximum eſt æquinoctio Verno: ſiue illum præcedat, ſiue ſequatur primus menſis appellatur De quò in Exodo. 12. cap. Menſis iſte vobis Principium menſium primus erit in mēſibus anni. Et Leuit. 23. cap. ait dominus. Menſe primo quartadecima die, ad ueſperum Phaſe domini eſt: & quintadecima die mēſis huius ſolennitas azimorum domini eſt. Atque eiſdem fermè verbis Num. 28. repetitur. Porrò in Deut. cap. 16. ſic legimus. Obſerua menſem nouarum frugum, & verni primum temporis, vt facias Phaſe domino Deo tuo; quoniam in iſto menſe eduxit te dominus Deus tuus de Aegypto. Ex quibus liquidò patet quis primus lunaris mēſis ſit, is videlicet qui vicinior eſt vernali ęquinoctio; is enim lunę ad ſolem congreſſus, qui vernali propinquior eſt ęquinoctio, prima anni lunatio eſt ipſis Hębreis: hac tamen lege vt ſi nouilunium ipſum pręcedat ęquinoctiū; quarta decima ipſum ſequatur, nefas enim eſt ſacrum Paſcha ante ęquinoctium celebrari. Tria igitur concurrunt in Paſchali ſolennitate neceſſariò. Nempe ęquinoctium vernum, quartadecima luna, in ipſo vel poſt ipſum. & Dies dominica quę inter ipſam quartamdecimam lunam excluſiuè, & vigeſimum primum eiuſdem lunę diem incluſiuè, contingit: in ipſo enim quartodecimo die non debet etiam ſi dominicus dies fuerit ſacrum Paſcha celebrari, quemadmodum Beatiſſ. Ambroſius in Epiſtola ſua ad omnes Epiſcopos per Aemiliā conſtitutos apertiſſimè tradidit. Atque hæc quidem ſatis fuerint, pro primo hoc capite. Nunc ad ſecundum, in quo quantum hac noſtra ętate, ſępius a præſcripto hoc canone aberremus oſtenſuri ſumus; accedamus.

Vnde in Paſchæ celebratione errores orti ſint. Cap. II.

Diximus capite ſuperiori, è duobus pręcipuè feſtiuitatis Paſchalis rationem pēdere: nempe Vernali ęquinoctio, atque lunę ad ſolem oppoſitione. Hęc ſi certam fixámque ſedem habere poſſent, haud quaquam in hac ipſa feſtiuitate, error vnquā contigiſſet: verum cum vacillent luminarium motus, ſintquè inſtabiles, neceſſe eſt ea quoque quę ex his pendent variari, Geminus itaq; hinc error obortus eſt: vnus ex ſolis motu, ex lunę alter. Cōſtat enim multo-

multorum peritissimorum relatu & authoritate, tempore Iulij Cęsaris, qui primus Calendariū Romanum, quadragesimo quinto anno ante Christi natalem, ad solis motum aptauit: ęquinoctium Vernale, vigesima quarta & vigessima quinta Martij die contingere solere: semper enim duorū dierum spatium sibi assignari poposcit, vt inferius aperitissime ostensuri sumus, id porrò quod diximus testātur Solinus, Macrobius & Plinius alijque etiam nō cōtemnendi authores. Vti; sunt D. Chrisostomus Isidorus alijque non pauci id quod Tabulę etiam Astrologicę testantur. Notum insuper est sacri Niceni concilij tempore, hoc est circa annum Domini. 323. per tres dies plus minusuè ante vertisse ac pręuenisse locum ac sedem suam: erat enim tum tempore 21. aut 22. die Martij idem ęquinoctium Porrò hoc tempore quis non videt, ad nonum & decimum diem Martii retrocessisse? hoc est per dies quatuordecim aut quindecim ab eo loco vel die quo accidere solebat, tempore Iulii Cęsaris, & per dies vndecim vel circa à sede quam Niceni concilii obtinebat? Id vero vnde proueniat paucis nunc elucidandum est. Aiunt peritissimi Astrologi, ab ingressu solis in primum Arietis cœlestis signi punctum vno anno, ad alterum proximè sequentem ingressum, dies. 365. cum diei parte quarta fermè trāsire. Vnde quarta illa fermè pars pro sex horis sumpta est, quum tamen non sint sex horę completę, vnde quarto quoq; anno dies vnus additur, qui bissextilis dicitur. At quoniam anni quantitas tum exactè nota nō fuit non nihil plus quam par fuit additum est: inde factum est, vt ęquinoctium paulatim ac sensim initium mensis versus retrocesserit, inquè centum triginta annis secundum aliquos, vt autem alij putant in centum sex vel centum & octo annis, per integrum diem, sedem suam anteuerterit, sed de his in sequentibus copiosius agemus, quare nūc plura dicere nolumus. Hoc solum fixum retinentes, quod ęquinoctii mutabilitas ad ipsius Paschalis solennitatis mutabilitatem per se satis superquè sufficiens fuit.

Altera deinde vacillandi seu aberrandi ratio, ex lunę motu orta est, vti pręfati sumus: id quod nunc paucis aperiendum ēst. Adstruunt Mathematici, in annis tercentū & quatuor, lunam per diem integrum ferè anticipare sedem suam, quo fit vt numerus, qui Aureus nuncupatur, quiquè Calendariis Romanis, vt lunam recentem indicaret, inscriptus fuit: minimè perpetuò eam ostendere valeat, id quod luce clarius in breuiariis & Martyrologiis vetustioribus patet, in quibus quarta aut etiam quinta ostenditur, eo quod à

tempore

tempore Concilii Niceni ad hęc nostra tempora per quatuor integros dies, luna suos cum sole congressus pręuenerit. Ex his igitur quę in hoc capite hactenus dicta sunt manifestum euadit: quod si ęquinoctium vt dictum est & luna quarta decima (quę sunt duo Paschalis solennitatis radices ac fundamenta) varientur ad eorum mutationem necesse quoque erit fęstiuitatem mutari. At cum hæc à tempore Concilii Niceni quatenus ad vsum Ecclesiasticũ attinet, minimè mutata aut translata sint, mirum non est, si multoties in his errores contingant. Sanè cum Pascha sacrum dominica prima post quartam decimam lunam, quæ vernale sequitur æquinoctium, sit iuxta Patrum decreta celebrandum, cumquè hac nostra tempestate ipsum ęquinoctium nona aut ad plus decima Martii die accidat si decimo die Martii contingat, id quod quandoque euenit lunam esse quartam decimã, & is dies fuerit sabbatinus, proculdubio sequenti die hoc est die vndecima Martii debebit secundum Canones Pascha domini celebrari, vti omnes docti fatentur, nempe Dom. Paulus Mildeburgensis, Episcopus Forosempronienlis Iohannes stoflerinus, Iohannes Lucidus, atque innumeri alii. Verum enim verò cum nos in vsu Ecclesiastico, non primam quartam decimam lunam post verum nostrum æquinoctium, imò vero illã quę accidit post æquinoctium antiquum, hoc est post illud quod Patres Niceni Cõcilii statuerũt. 21. Martii die teneamus, fit sæpius vt nõ in primo mẽse, vti in præcepto habemus: sed in secũdo mẽse, inquè secunda luna, celeberrimam hanc nostram festiuitatem, præter imò contra omne ius peragamus. Præterea cum sit Illustris hæc solennitas, in die dominica, quæ inter quintã decimam, & vigesimã primam lunam cadit agenda: nos nõ raro eandẽ colimus luna iam vigesima tertia & vigesima quarta existente hoc est non prima, sed potius secunda dominica post æquinoctium contra Sanctorum Patrum sanctiones. Id quod hoc anno. 1576. factum est. Sanè cum recte & ex ordine sacrum Pascha in mense Martio fuisset celebrandũ, in mense Aprili actum est; quod autem in Martio agi debuisset liquidò patet: fuit enim lunę coniunctio cum Sole, vltima februarii die post meridiem, hor. 8. cum Minutis. 5. secundum medium lunę motum quo Ecclesia sancta nunc & olim Synagoga vti consueuit, quare nemini dubium est prima Martii die fuisse primam etiam mensis lunaris diem, igitur quintadecima Martii erat pleniluniũ & cum æquinoctium præcesserit fuit enim æquinoctium vernale Nona Martii hor. 17. Min. 27. hoc est decima Martii currente, quo

fit vt

fit vt prima ſequenti dominica quæ fuit. 18.eiuſdem menſis die, eſſe legitimè ſacrum Paſcha celebrandum; Verum enimuerò cum sãcta Eccleſia nondum mutauerit in vſu Eccleſiaſtico, ipſum ęquinoctium, in ſequentem lunam quę poſt. 21.diem eiuſdem accidit, feſtum ſæpius nominatum reiecit, & ita ad Aprilem relata, neque tamen in eo intra terminos à Patribus præfixos celebrata eſt, quando quidem. 22.Aprilis, vt notum eſt Luna. 24.fuit, vnde dupliciter erratum eſt in menſe videlicet, quia non in primo, ſed in ſecundo Paſcha ſacrum peregimus: & in luna, cum non a. 14.vſque ad. 21. ſed. 24. Sicque triginta quinque diebus tardius omnia feſta mobilia aguntur. Et hoc quidem tam frequens eſt: Vt multo plures ſint anni in quibus erratur, quam ij in quibus ritè feſta hæc celebrãtur, adeò vt ab anno Domini 1500.ad annum vſque. 1584.error in annis.48.inueniatur. Aut enim protrahitur per ſeptem dies, aut per 28.aut per. 35.Id quod continget etiam, an. 1579. 35.diebus ſicuti hoc anno poſtponẽtur feſta omnia anno item. 1584. 28.diebus, & niſi errores huiuſmodi corrigãtur, in dies creſcẽt, & augebũtur. Sed age poſtquam errores oſtendimus, viam emendationis, & correctionis inueſtigemus, id ſequens caput docebit.

Quibus viis Calendarij erroribus poſſit prouideri. Cap. III.

COgnitis errorum cauſis, perfacile, & corrigendi, atque emendandi dignoſcentur viæ: eę verò diuerſimodè à diuerſis excogitatæ ſunt. Pręcipuas hic paucis recenſebo. Sunt quibus viſum eſt, facile aquã plurimis difficultatibus liberare ſeſe ſanctam Eccleſiam poſſe, ſi omnia feſta ad certum diem fixa ſtatuerentur, ceu feſtum Natiuitatis Domini, atque Epiphaniæ, & cętera huiuſmodi. Ita vellent vt Paſcha ſacrum, ad certum Martij diem aut iuxta ſolis non lunæ motum ſtatueretur colendum, Aiunt enim lunam ad ſynagogam: ſolem uerò ad ſanctã Eccleſiam referri: multiſque argumentis id perſuadere nituntur, prout D.Paulus de Mid de Burgo in ſua Paulina fuſius tractat, ſoluitque omnes rationes illorum. Itaque quod nobis videtur, liberè ſalua omnium aliter ſentientium authoritate, & honore proferimus. Dicimus enim quod quamuis legalia omnia deſierint, & in multo perfectiora tranſierint, non inde ſequitur nos ritum ab Eccleſia poſt tot annorum centurias obſeruatum, & id quidem magno Myſterio, nunc immutandũ eſſe, ob emergẽtes difficultates, quę aliter facile vitari poſsũt.

Sanè

Sanè vt D. Augustinus astruit id inter festa mobilia & fixa esse discri minis dicimus: quod fixa seu stata non in mysterium aliquod figurale celebrantur, sed rem tali die gestam reuocant ad memoriam, veluti dies Natalitius domini. At verò mobilia figuram habent, & mysterium continent, vltra rem gestam, sicuti dies passionis, & qui eum comitatur resurrectionis Dominicæ vnde D. Aug. lib. 2. Ad inquisitiones Ianuarij cap. 1. & 2. inquit. Noueris diem Natalem dñi non in sacramento celebrari, sed tantum in memoriam reuocari quod natus sit, ac per hoc nihil opus erit nisi reuolutum anni diem quo ipsa res acta est, festa deuotione significari. Sacramentum est autem in alia celebratione, cum rei gestę, ita rememoratio fit, vt aliquid etiam significari intelligatur, quod sanctè accipiẽdum est. Eo itaq; modo agimus Pascha, vt non id solum in memoriam quod gestum est, reuocemus: idest quod mortuus est Christus & quod resurrexit, sed etiam vt cætera quæ circa ea gesta attestantur, ad sacramenti significationem nõ omittamus: quia sicut dicit Apostolus Rom. 4. Mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostrã & tandem cõcludit. Transitus ergo de hac vita mortali, in aliam vitam immortalem, in passione & resurrectione domini commendatur. D. Ambrosius lib. 10. Epistola 83. Quæ incipit. Non mediocris esse sapientiæ diem celebritatis definire Paschalis. ita dicit. D. fratres dilectissimi, co usq; a uero nos deuiare non conuenit, nec vago ingenio discrepare, vt quędam necessitas celebritatis huius omnibus sit imposita Christianis. Quando quidem ipse dominus eum diem elegit, quo Pascha celebraret, qui cũ obseruantię veræ ratione concurrit. & addit. Aduertimus igitur quod nõ ad terrena descendere, sed in superioribus locum magnum stratũ quęrere debeamus, vt D. Pascha celebremus, abluere etiam sensus nostros quadam spirituali aqua fontis ęterni, & deuotę celebritatis tenere mensuram nec opinione vulgari dies quosdam explorare lunares, cum Apostolus dicat Gal. 4. Dies obseruatis & tempora & menses & annos, Timeo ne fortè sine causa laborauerim in vobis. Non incipit esse contrarium. Sed aliud est obseruare Gentilitio more, vt qua luna quid adoriendum sit iudices, vt puta quintam esse fugiendam, nihilq; in ea inchoandum, varios quoq; cursus lunę obeũdis negocijs commendare, vel cauere quosdam dies quemadmodũ pleriq; pastores dies Aegyptios declinare cõsueuerunt. Aliud est enim obseruantiam religiosę mentis intendere in eum diem, de quo scriptum est. Psal. 117. Hic est dies quẽ fecit D. Nam & si scriptum sit

quod Pascha Domini. 14. diè mensis primi celebrari debeat. & verè quartam decimã lunam ad celebrandũ dominicæ seriem passionis, inquirere debeamus, tamẽ ex hoc possumus intelligere, quod ad huiusmodi solennitatem vel Ecclesiæ perfectio, vel claræ fidei plenitudo quæratur, sicut dixit Propheta cum de filio Dei loqueretur. Psal. 88. Quia sedes eius sicut sol in conspectu meo & sicut luna perfecta in æternum manebit. hactenus Ambrosius: qui & multa alia in eadem Epistola ad hoc idem propositum conducentia scribit, quæ breuitatis ergò missa facimus. Ex his ergo patet quod Ecclesia sancta non quasi legem Mosaicam seruans, sed vt mysterium tenens, sacrum Pascha ad solis & lunę motum obseruat, & licèt summus Pōtifex vel sacrum Concilium proculdubio mutare hoc statutum posset, nōn tamẽ crediderim expedire his præsertim temporibus. Quin & olim legimũs Montanum Hæresiarcham habitum, & suos Cataphrigas vocatos damnatos inter cætera, quod Pascha domini non ad lunæ cursum sed duntaxat ad solarem obseruandum dogmatizabant. vti scribit Eusebius lib. 5. Ecclesiasticę historię cap. 14. & seq. Quamobrẽ hac via pœnitus reiecta alias commodiores quęramus.

Vna & quidem breuissima & omnium facillima via est, si æquinoctium ipsum figatur ad decimam Martij diem, in quo hac nostra tempestate contingit eo enim die fixo vernali ęquinoctio, deinceps ab vndecimo eiusdem Martij die vsq; in 14. Aprilis, vbi luna. 14. inuenta fuerit, sequenti die Dominico sacrum Pascha ritè celebraretur. Hęc via profectò multum mihi arrideret, quod facilis sit, & paruam nouitatem absq; confusione inuehæret mundo, verum tamen sunt quædam, quæ eã prorsus obtrudere videntur, nempe quod septuagesima quãdoq; infra octauam Epiphaniæ accideret. & quod nullum tum officium dominicale, posset poni post Epiphaniam, quod videtur inconueniens. Attamen si id nō tam magnifiat. Hic modus amplecti poterit.

Sic enim fecerunt Patres in Concilio Niceno figentes illud in ea sede quã cœlo labente acquisiuerat. Hanc formam D. Petrus de Aliaco, Cardinalis Cameracensis, in Concilio Constantien. amplectendam suadebat. Placet etiam D. Paulo de Midde Burgo Episcopo Forosempronien. & Iohanni stoflerinó Iohanni Lucido & aliis multis. Accedit & non parua commoditas. Nam tempus Quadragesimæ caderet in dies breuiores & temperantiores, in quibus fideles facilius ieiunarent quam in diebus calidioribus verno tempore iã adulto. Quod si nō placet sunt & alii duo modi. Alius igitur modus est, vt ęqui-

vt æquinoctium reducatur ad 21. Martij diem vbi tempore Con. Niceni repertum fuit, id per omissionem decem dierum ab aliquo mẽse, vel anno, vel etiam si anni bissextiles omittãtur per cõtinuos. 40. annos. Hæc forma quantum ad primã placuit D. Nicolao Cusano. & Hermanno Zoestio in Con. Basilien. in quo Patres ordinabant vt de mense Octobrio anni. 1440. aliquot dies subtraherẽtur. Placetq; etiam nunc aliquibus hic modus, Verum enimuerò mihi plus arrideret si æquinoctium ipsum ad sedem quam tempore Iulij Cæsatis possidebat reduceretur, quoniam sic omnia festa nedũ mobilia sed etiam fixa suo tempore, & die proprio quo acciderunt, decætero celebrarentur: cõstat enim dominum nostrum Iesum Christum in æquinoctio verno cõceptum, quod tum erat octauo Calendas Aprilis, vt columella, Plinius, Macrobius, & Solinus testantur. D. quoq; Chrysostomus in sermone de Beato Iohanne Baptista asserit Christum incarnatum octauo Calendas Aprilis in æquinoctio vernali: satius ergo existimarem vt ad illud redigeretur, id enim erit corrigere Calendarium Romanum; quatuordecim siquidem aut quindecim bissextus à tempore Augusti Cæsaris, qui errorem per Põtifices introductum emendauit, in cuius emendationis anno vltimo Christus conceptus & natus est, vsq; in præsentem nostram ætatem superfluè facti sunt, qui dies. 14. aut 15. si nũc omitterentur ad illud protinus tempus & ad illam sedem rediret mox æquinoctium. Accedit etiam ad hoc & commoditas quædam in celebrando dominicalia officia quando quidem existente ipso æquinoctio. 21. Martij, si ad illud vt quibusdam placet reduceretur: sæpius post octauam Epiphaniæ nullus occurrit Dominicus dies, in quo Dominicæ officiũ possit poni, & Euangeliũ illud de Nuptijs legi. Quotiescunq; enim septuagesima agitur. 18. 19. & 20. Ianuarii Nullum Dominicale officium potest in dominica poni, sed infra hebdomadam fit de feria. At vero si ad 24. vel 25. diem Martii æquinoctium vti olim erat redigatur, nunquã id accidet: semper enim vnus ad minus dies Dominicus occurret post octauam Epiphaniæ, in quo prædictum officium celebrari poterit: proinde magis vt diximus conuenit reducere ipsum æquinoctiũ ad 24. siue 25. Martii quam ad 21. Nec nos multum mouet quod quidam aiunt vel ob reuerentiam vel ob imitationem sanctorum Patrum Con. Nicenii ad 21. Martii præstare vt reducatur æquinoctium; quando quidem Patres illi, non statuerunt æquinoctium illud perpetuum, sed à cælo acceperunt & fortasse existimarunt illud perpetuò sedem ac diem illum seruaturum, neque

etiam sanxerunt Pascha sacrum perpetuò post 21. diem celebrandum, diei illius rationē nullam habentes nisi quatinus ęquinoctiū in eo contingebat, proinde decretum illorum non de die mensis solaris sed de mense duntaxat lunari loquitur, & de ipso æquinoctio ita vt a 14. luna ad 21. Dominicus dies corruscet acceleberrimus nobis sit. Quod si Patres sacræ Nicenæ Synodi imitari volumus, nō est profecto immutandum aut reducendum æquinoctium sed relinquendum in 10. siue 11. die Martij in quibus nunc accidit, sic. n. illi sanctissimi Patres fecerunt. Veruntamen quænam via tenenda sit & quis horum modorum melior sit, Tu Pater beatissimæ optimè discernes & præcipies obseruari. Hoc enim abs te obnixe impetrare cupiūt omnes pij filij, & mūdus totus hoc ipsum efflagitat, vt te authore decætero felicioribus auspicijs, festa omnia suo tempore recolantur. Hactenus de corrigendo æquinoctio tollendisq; erroribus sermo est factus, verum quoniam non satis fuerit, collapsum Calendarium instaurare, ac in pristinum vigorem restituere, nisi & ne in futurum collabatur rursus prouisum fuerit: iccirco in sequenti capite remedium ad retinendum ipsum æquinoctium in die in quo fixus vel ad quem reductus fuerit, inuestigabimus.

Aequinoctium sic figere ut non amplius à sede sua dimoueatur, per noui cycli solaris & literarum dominicalium descriptionem. *Cap. 4.*

PRęcipuus negocij huius scopus est, vt correctis & emendatis erroribus, prouideatur ne in futurum in eisdem rursus labamur, id vt caueamus fieri nequit, nisi anni bissextiles ita componantur vt veram anni solaris quantitatem adæquent, quandoquidem inde orti sunt errores.

Ad id efficiendum diuersa sunt media & varij modi à multis excogitati, prout de anni quantitate variè sensere. Iulius Cęsar qui primus Romanum edidit Calēdarium Marco Flauio scriba & Sosigene Astronomicę facultatis peritiss. adiunantibus, putauit Annū cōstare 365. diebus & horis sex. ex quibus sex horis quarto quoq, anno diem conficiendum & anno inserendum ordinauit: qui annus ex 366. diebus consisteret & iussit diem illum inter 24. & 25. diem Februarij intercalare vnde cum dies 24. Februarij sexto Calendas Martij prænotetur, ille dies intercalaris bissextilis, cum anno prænominatus est. Et quidē si annus ex illis 365. dieb. cū horis sex præcise constaret, & post istius temporis spatium sol totum Zodiacum pertransiret,

transiret, annus hic à Cæsare institutus perpetuò sibi constans extitisset,& nunquam æquinoctia aut solstitia dies suos ac loca reliquissent, id quod nulli dubium est accidisse; scribunt enim grauissimi authores tempore Iulij Cæsaris hoc est 45. annis ante Christi D. N. ortum, solstitium hyemale octauo Calendas Ianuarij,& æquinoctiũ vernale octauo Calendas Aprilis contingere solere, vt asserit Collumella lib.de Agricoltura 12.c.2. Idẽ testantur Plinius. Macrobius. & alij quam plurimi, vt Iohannes stoflerinus Paulus de Middeburgo, Episcopus Forosempronienſis; D.quoq; Chrysostomus in sermone de beato Iohanne Baptista. At vero nostra hac ætate ipsum æquinoctium inuenitur decima siue vndecima die Martij, vnde manifestum est anticipasse diem & sedem per dies quatuordecim fermè,& à tempore Concilij Niceni inquo Patres inuenerunt illum die 21. Martij vsq; ad nos retrouertit sedem suam ad dies 10.plus minusve Sed de hoc infra loquemur. Nunc doctorum opiniones referamus & quænam melior via appareat inuestigemus. Cum igitur æquinoctium locum suum præueniat, & versus mensis principium ascendat, liquidò patet quantitatem anni à Iulio Cæsare designatam, maiorem esse quã re uera sit annus ipse. & quod sol in reuolutione Zodiaci pura ab ingressu ipsius solis in primum Arietis punctum, vsq; ad sequentẽ ingressum non exigit vltra 365.dies illas sex hor. sed aliquid minus, quo fit vt in 1620.annis qui à prima nostri Calendarij institutione vsq; nunc transiere, quatuordecim anni bissextiles super fluè & vltra quam cœlum postulet facti sint. quamobrem si in futurũ cauere errores volumus, post aliquot annos omittendus est aliquis bissextus, vt sic æquinoctium locum suum retinere, perpetuò cogatur: at quando id faciendum sit,& ad quod annorum spatium huiusmodi bissexti omissio protendi debeat, controuertunt doctores.

Quidam enim docent in 132.aut 134.annos id fieri oportere ij. Alfonsum Regem Romanorum & Castelle sequuntur, qui circa annum domini. 1250. vixit & Tabulas Astrologicas composuit, per quas annum ex diebus 365.hor. 5.Minutis 49.sec. 16. constare dicit, vnde 132.aut 134.quoq; anno esset vnus bissextus dimittendus.

Alij Albategnium Arabem sequuti in 106. aut 108. annis bissextum vnum intermitendum fore adstruunt, posuit enim Arabs ille annum esse 365.hor. 5.cum minuti.46. secũdis 24. ex quo vt dictũ est fieret vt in 106. aut 108. annis vnus super abundaret bissextus, quem pertransire oporteret.

Iohannes

Iohannes ſtoflerinus Mathematicus ſua ætate eximius, in ſuo Calendario propoſitione 38. aſſerit annum Ab Alfonſo Reg. præſcriptum non præciſe cum ſolari motu concordare, vnde iuxta propriã opinionem ponit ibi propoſ. 39. in annis 120. excreſcere & ſuperfluere vnum diem biſſextilem, quoniam putat annum confici debere ex. 365. diebus hor. 5. Minuti 48. Minutis fermè.

Vnaquæq; harum opinionũ poſſet ſuſcipi a ſancta eccleſia; quoniam per quamlibet iſtarum vitarentur errores in futurũ; ſiue enim in Anno centeſimo dimittatur biſſextus, ſiue in 108. aut 120. ſiue poſtremo in 132. etiam ſi anni quantitas non fuerit ad vnguem; vel cognita vel ſeruata, nõ proueniret error notabilis in annis mille, vix enim in 1000. annis excreſceret ad vnius diei ſpatium. Mihi autem vt ingenuè dicam quod ſentio, ſententia Iohannis ſtoflerini magis arridet: quæ cum ipſa experientia rerum magiſtra magis ni fallor cõuenit, id quod facile colligere valemus. Sanè iuxta ſentẽtiam Regis Alfonſi, à tempore Iulij Cæſaris in præſens æquinoctium locum ſuũ præuertiſſet per dies duntaxat 12, & à tempore Niceni Con. per dies 9. & aliquid amplius quod patet: ſi enim 1620. tot enim anni à Cæſare vſq; nũc fluxere 45. ſiquidẽ anno ante Chriſti ortũ Calendariũ ſuum obſeruari cœpit. ſi igitur 1620. diuidantur per 132. dabunt pro quotiente 12. remanebuntq; 36. ergo dies 12. & hor. 7. ad plus præueniſſet æquinoctium. Et à Conc. Niceno fluxerunt anni 1253. qui numerus ſi per. 132. diducatur in quotiente erunt. 9. & remanebunt 65. quibus horæ 12. reſpondent: quare dies 9. & hor. 12. intercalati eſſent ſuperfluè à Concilio Niceno ad nos. Horum autem oppoſitum experientia ipſa demonſtrat, ſicuti inferius oſtendemus.

Eadem etiam ratione neque Albategni ſententia cum ipſa congruit experientia: quando quidem ſecundum eam à Cæſare vſque nunc æquinoctium antecuertiſſet ſedem ſuam per dies 15. integros & aliquid plus. quod probatur diſtribuantur 1620. per 106. dabunt in quotiente 15. & ſuperunt 30. vnde vti diximus per dies 15. & horas fermè 8. anticipaſſet æquinoctiũ & ſi. 1253. partiamur. per. 106. erunt in quotiente 11. & relinquentur. 89. quare 11. integris diebus & horis 20. hoc eſt 12. fermè diebus à Con. Niceno ad hanc noſtram ætatem aſcendiſſet in Calendario initium, menſis verſus, ipſum æquinoctium, quod manifeſtè repugnat ijs quæ doctores ſcribunt, Rogo igitur vt notentur ſequentia. ſcribit enim D. Paulus Epiſcopus Foroſempronien. lib. 10. primæ partis ſuæ Paulinæ per

obſer-

obseruationes à Ptolomeo factas anno à Christo nato 132. & anno 139. quod tempore Christi æquinoctium vernale erat: in anno quidem bissextili die 23. Martij aliquot horis post meridiem, in anno autem communi die 24. transacta cum horis aliquot 25. diei. Porrò hoc tempore ipsum æquinoctium esse nouimus in anno quidem bissextili die 9. Martij cum horis aliquot 10. diei. & in anno comuni die 10. cũ horis aliquot 11. diei. Exemplis rem illustremus hoc anno. 1576. bissextili fuit æquinoctium secundum Tabulas & Ephimerides die 9. Martij hor. 17. Minutis. 27. sequenti autem anno qui erit primus post bissextum erit die 9. hor. 23. Minu. 16. at anno 1578. qui erit secũdus post bissextũ, erit die 10. hor. 5. Min. 5. Porro anno 1579. qui erit tertius post bissextum, erit die 10. hor. 10. Minuti 55. Rursusq; anno 1580. qui erit bissextilis erit die 9. hor. 16. Minu. 44. & ita in alijs. Vnde liquidò patet æquinoctium intra duorum dierum spatium semper cõtingere. olim intra 24. & 25. nunc autem intra 10. & 11. dies Martij vnde patet 14. dies nõ autem 12. aut 13. fermè anteuertisse. Quare verior ac iustior existimanda est Iohãnis stoflerini sẽtẽtia, quod videlicet in annis 120. vel circa vnus bissextilis dies omittatur, fiatq; tunc annus comunis. sanè si. 1620. per 120. diducantur reddunt in quotiente 13. remanentque. 60. igitur 13. dies integros & hor. 12. fortasse & aliquid plus præcessit æquinoctium. & si. 1253. per 120. partiamur dabunt 10. restabuntque. 53. quo fiet vt ad dies 10. cum dimidio fermè præuenerit sedem suã à Con. Niceno: quoniam vt ipsa docet ratio non integros 14. dies à Iulio Cæsare sed 13. & aliquid amplius neque integros. 11. à Con. Niceno sed 10. & aliquid plus præuenit. Cõcludamus itaq; opinionẽ stoflerini quę inter duas illas extremas mediat videlicet inter Alfonsi Regis, & Albategni sentẽtias, magis amplectendã esse, hãc etiã tenuit Antonius Dulciatus Florentinus religiosus Augustinianus in suo opusculo de reformatione ritus celebrationis festorum mobilium cap. 4. Verum enimuerò haud parum conducit Cyclos & tabulas conficere, quibus simpliciores quiq; dirigi facile possint in celebratione festorum mobilium, id enim olim Patres permagni esse duxerunt vnde Cyrillus Alexandrinus Episcopus, Cyclum confecit, Abbas quoq; Dionysius Romanus Cyclum siue Tabulam illã magnam 532. annorum conscripsit, quoniam inuenit post 532. annos omnes literas Dominicales, Aureos item numeros, Epactas, & Cyclos solares, deniq; omnia festa mobilia, redire eodem prorsus ordine, atq; eisdem diebus: sicuti antea contingerant. Vnde perpetuò

tuò Ecclesiæ sanctæ vsui fore existimauit, & fuisset quidem, si æquinoctium sedem perpetuam habere posset, nec nõ & lunaris Cyclus. At cum hęc duo fixũ locum in Calendario habere minimè qneant, factum est vt eiusmodi tabulam sequẽtes in errores laberemur, sed age videamus an possit nunc Cyclus aliquis institui, per quem profugatis erroribus, dirigi perpetuò in ijs festis agendis sancta Ecclesia valeat.

Aloisius Lilius Medicus excellentiss. & Mathematicus haud vulgaris Alfonsum Regem in anni quantitate imitatus, Cyclum magnum 400. annorum excogitauit, in quibus 400. annis dimitterentur tres bissexti, ita quod vnius bissexti omissio 133. annis responderet, volebatq; vt in anno centesimo magni Iubilei, dies ille intercalaris omitteretur: in tribus quidem primis centesimis, in quarto verò centenario nolebat vt dimitteretur, quoniã in annis 300. non debent tres omitti, quod ergo plus in illis datum erat in 4. ipse corrigebat, atq; ita perpetuò procedendum erat vt centesimo quoq; anno dimitteretur dies ille bissextilis in tribus centurijs, in quarta vero nequaquam omitteretur sed fieret bissextus. Quam quidem Lilij sententiam, cum eius liber Romæ Anno Sanctissimi Iubilei nuper transacto mihi traditus esset. vt meam sententiam de illo apud Reuerendiss. D. Episcopũ Soranum. S.D.N. Thesaurarium & congregationis super reductionem festorum mobilium Prælidem refferrem, placebat certè hominis ingenium & probabam inuentum, tametsi viderem non ad amussim conuenire quia tamen alius non apparebat conueniẽtior modus, laudabã Lilij Cyclum & Tabulam. Atqui dum essẽm cũ Reuerendiss. P. N. Fratre Christoforo à capite fontium totius N. Seraphici instituti Generali Ministro dignissimo. viro vtiq; in omni disciplinarum genere eruditiss. & quod ijs pręstat virtutis omnis lucidissimo speculo atq; exemplari pulcherrimo, & suæ Reuerendiss. P. Lilij sententiã referrem & probandam existimarem, rogauit pręfatus Pater an in centum annis superabundaret bissextus, probè enim nouerat Doctiss. P. id minimè motui cęlesti cõuenire, Respondi ego in centum & triginta duos aut in 134. secundum Alfonsi Regis Tabulas, cur ergo inquit cõsulitis in 100. anno omitti? Quoniam aiebam est annus celebris famosus & sacer sacro Iobeleo dicato. Intulit statim Reuerendiss. P. Quid attinet Annus Iobeleus ad æquinoctium, aut æquinoctiũ cum Iobeleo: quid interest. Non mihi placet ista rerum spiritualium cum naturalibus commixtio siue confusio, sequimini naturam ipsam & si in 106. aut

aut 108. dimittẽdus est bissextus dimittatur si autẽ in 120. aut 132. aut 134. idipsum etiã amplectimini. In his inquit quæ natura constant naturaliter procedere oportet spiritualia habent suas contẽplationes & intẽtiones mysticas, quas nõ est opus cũ naturalibus cõiungere ac admiscere. Itaq; audita tanti Patris sententia cõcurrentibus etiã aliquibus, & doctis & pijs viris, victusq; eorũ rationibus etiã illius Cycli 400. annorũ prolixitatis pertęsus, cępi diligẽtius inuestigate atque perquirere, an posset vllo ingenio, methodus aliqua breuior, atq; ipsi naturę magis affinis inueniri: per quã facilius ęquinoctiũ ipsum exæquari posset, & in sua sede perpetuò retineri. Deus autẽ opt. Max. qui rectè ac diligẽter quærẽtibus nunquã deest, mihi indigno sensum aperiẽs donauit Cyclũ centũ 24. annorũ inuenire, qui per perpetuò sanctæ Ecclesię vsui esse poterit. Finito. n. hoc 124. annorum Cyclo rursus à capite semper reincipiendum atq; inchoandum erit, & prætermisso vltimi anni videlicet 124. die intercalari, sedem suam perpetuò aut ad multa annorum millia retinebit æquinoctium. Hoc enim asserit D. Iohannes Stoflerinus quod si in 120. annis aut circa omittatur vnus bissextus, multa annorũ millia percurrent, antequam error inueniatur in Calendario. Mirum autem est & à Diuina vt videtur dispositione ordinatum quod non potest Cyclus aliquis componi atq; instui motui Cœlesti propinquior & facilior, quam iste 124. annorum per hos nunc inuentum, neque ad centum & sex aut etiam ad 132. aut 134. quinimò à centum vsq; ad 200. tribus duntaxat locis Cyclus eiusmodi construi potest, nempe in 124. in 152. & in 180. ex quibus primus solus sanctæ Ecclesiæ hoc in negocio vtilis esse valet. Ordinantur siquidem in eo litteræ Dominicales cum suis bissextis quarto quoq; anno sicuti hactenus obseruauit sancta Rom. Eccle. vsq; in 120. annum in quo annorum spatio 30. intercalabũtur dies bissextiles. Porrò vltimus Cycli annus videlicet 124. qui & ipse intercalaris esse debebat fiet communis & sic quod in illis 30. bissextilibus diebus amplius & abundantius tributũ fuit, corrigetur, & emendabitur, per huius vltimi omissionẽ, proinde & æquinoctiũ fixũ stabit. & Cyclus ipse vti antea diximus suũ initiũ repetet currentibus ordine eodẽ literis ipsis Dominicalibus. Non est autẽ hic opus Cyclũ hunc nouũ multis comendare, sat est. n. quod motui cęlesti apprimè cõuenit secũdũ eximiũ D. Io. Stoflerinũ nec ab Alfonsino calculo multũ discrepat, vix. n. in 48. secũdis, hoc est minus quã vnũ minutũ horæ sit, est differẽtia, sed age ipsum Cyclũ peruium faciamus, atq; ante oculos exponamus.

Cyclus Perpetuus Solaris & litterarum Dominicalium post 124. annos ſemper ad caput rediens.

An. Cy.	lit. Do.	Anu. biſſ.	An. Cy.	lit. Do.	An. biſſ.
1	A		33	c	
2	g		34	b	
3	f		35	A	
4	e d	biſſ.	36	g f	biſſ.
5	c		37	e	
6	b		38	d	
7	A		39	c	
8	g f	biſſ.	40	b A	biſſ.
9	e		41	g	
10	d		42	f	
11	c		43	e	
12	b A	biſſ.	44	d c	biſſ.
13	g		45	b	
14	f		46	A	
15	e		47	g	
16	d c	biſſ.	48	f e	biſſ.
17	b		49	d	
18	A		50	c	
19	g		51	b	
20	f e	biſſ.	52	A g	biſſ.
21	d		53	f	
22	c		54	e	
23	b		55	d	
24	A g	biſſ.	56	c b	biſſ.
25	f		57	A	
26	e		58	g	
27	d		59	f	
28	c b	biſſ.	60	e d	biſſ.
29	A		61	c	
30	g		62	b	
31	f		63	A	
32	e d	biſſ.	64	g f	biſſ.

Residuum Cycli perpetui. Ann.Cy.	litt.Domi.Ann.	bisſ.	Residuum Cycli Perpetui. Ann.Cy.	litt.Domi.Ann.	bisſ.
65	e		97	g	
66	d		98	f	
67	c		99	e	
68	b A	bisſ.	100	d c	bisſ.
69	g		101	b	
70	f		102	A	
71	e		103	g	
72	d c	bisſ.	104	f e	bisſ.
73	b		105	d	
74	A		106	c	
75	g		107	b	
76	f e	bisſ.	108	A g	bisſ.
77	d		109	f	
78	c		110	e	
79	b		111	d	
80	A g	bisſ.	112	c b	bisſ.
81	f		113	A	
82	e		114	g	
83	d		115	f	
84	c b	bisſ.	116	e d	bisſ.
85	A		117	c	
86	g		118	b	
87	f		119	A	
88	e d	bisſ.	120	g	bisſ.
89	c		121	e	
90	b		122	d	
91	A		123	c	
92	g f	bisſ.	124	b communis ſine bisſ.	
93	e				
94	d				
95	c				
96	b A	bisſ.			

Finis Cycli.

Hic vltimus annus Cycli huius fiet vt diximus communis hoc est non intercalaris, & mox reincipietur à capite: vt æquinoctium sedem suam non deserat. Non est autem periculum quod obliuioni tradatur ordo hic & Cyclus (id enim timentes quidam satius iudicabant vt in centesimo anno bissextus omitteretur) quando quidē si semel admissus fuerit, & breuiarijs inscriptus nullus vsum ipsius & initium atq; finem ignorabit. Atq; hęc quidem pro præsenti capite sufficiant. Reliquum est vt ad rationem Cycli lunaris reddendā sermonem nostrum conuertamus.

Cycli lunaris æquatio ad multa annorum millia docetur. Cap. 5.

Reliquum est vt Aurei numeri siue lunaris Cycli rationē paucis exponamus & eius vsum perpetuum æquatione adhibitá doceamus. Beatus enim Ambrosius in Epistola quam supra citauimus ait excogitasse Patres in Cōcilio Niceno Cyclum illum Endecaterida hoc est decem nouennalem. Qui Calendario Romano adscriptus recentem per singulos anni menses lunam indicaret. Quoniam post decem & nouem annos rursus luna coit cū sole die eodem, quo decem & nouem annis ante congressa fuerat. Verum non eadem hora suam tenet coniunctionem, sed per horam & dimidium horæ fermè præuenit hoc est per horam & 28. Min. præuenit vigesimo quoq; anno: quo fit vt in 304. annis, vel circa, per integrū diem anteuertat luna & præueniat locum siue diem coniunctionis suæ cum sole; itaq; luna quæ tempore Concilij Niceni fuit noua vt vocant hoc est soli coniuncta die. 5. Ianuarij nunc congreditur prima eiusdem mensis, verbi gratiá. Anno domini. 322. lunæ coitus cum sole fuit die Ianuarij 4. hor. 6. Min. 46. hoc est quinta Ianuarij currente per horas ferè septem vt patet per Tabulas Astrologicas. At verò idē lunæ ad solem congressus, hoc anno præsenti 1576. fuit prima Ianuarij die currente per hor. 18. Min. 53. vt ipsemet Tabulæ comprobant, fuit autem Aureus numerus 19. in vtroq; horum annorū vt notū est, quare Patres illi Cōcilii Niceni è regione diei 5. Ian. 19. posuerunt, qui lunam tum recentē indicaret. Nunc verò in Breuiarijs & Missalibus iurè translatus est ad primam Ianuarij quū in eo die currente 19. Aur. numer. vt visum est luna 5. ante meridiē hora soli iuncta fuerit in cœlo. Ex quibus patet ab anno domini 322. vsq; in præsens lunationes per dies quatuor integros & aliquid plus, præuenisse congressus suos. quoniam vti asserunt communiter

Doctissimi

Doctissimi Astrologi in annis 304. anticipant vno integro die. quē admodum æquinoctium in annis 120. vel circa vti supra disseruimus. Quamobrem difficile admodum visum est peritissimis Mathematicis emendari Calendarium posse, ita vt perpetuò retineri valeat quoniam si in annis 120. aut 132. æquinoctium corrigatur per vnius diei omissionem Aureus numerus & Cyclus ipse lunaris interturbabitur adeò vt non iam recentē amplius indicet lunam breuiq; inutilis prorsus reddatur. Iccirco quibusdam visum est centesimo quoq; anno oportere Calendarium renouare & Cyclum cōgruētem aptare in quam ego sententiam aliquando incidi, alij verò vt Aloisius ille Lilius cuius antea meminimus Cyclum istum priscorum Patrum abolendum prorsus è libris existimant, & nouū quendam Cyclum quem epactarum appellant invehere nituntur, Verum si rectè res pensitetur nō est magni pendenda eorum ratio. Primum quod Cyclus ille re uera non est epactalis deinde quod neque diù duraturus est nisi sepius æquatione adhibita, Pręterea quod difficilis sit tabellarum illarum quas ingerit intelligentia, & vix simplicioribus quorū maior numerus est in clero perceptibilis captu, Postremò etiam si maximè clara atque perspicua hæc omnia forent nouitatis tamen sola ratione displicerent, cum enim tot annorum centurijs vsa sit sancta Ecclesia Cyclo illo sanctorum Patrum, haud æquum videtur nunc, illo reiecto alium nouum amplectēdum esse nulla præsertim vrgente necessitate. Vnde satius nobis videtur ęquatione adhibita, vt vetustissimus hic noster Cyclus & Aureus qui dicitur numerus decætero etiam retineatur. Id quod fieri facile posse Deo donante comperimus, nulla enim in eo mutatione vel alteratione facta in libris Ecclesiasticis, sed de nominatione duntaxat & voce tenus, quando opus fuerit immutatus: perpetuò vsui esse poterit: Porrò quando immutandus erit breui tabella & indice ad duo vel tria annorū millia indicabimus. Sed age clarius, quod dicimus exponamus. Sanè si Cyclus ille 124. annorum, quem præcedenti capite descripsimus, & per quem vernale æquinoctium semper in sua sede retineri potest, susceptus & admissus à sancta Ecclesia fuerit, haud dubium quod & iste Aurei numeri Cyclus, eidem facile adaptabitur; quum enim vltimus illius Cycli annus præter ordinem communis non bissextilis futurus sit. continget quandoq; vt omissio illius diei deseruiat æquationi motui lunaris & ordini & situi ipsius Aurei numeri in Calendarijs, id quando accidet nulla fiet alteratio vel mutatio ipsius Cycli lunaris, continget autem aliquando

vt die illo omisso lunę coitus cum sole ad diem vnum postergatur ac reijciatur, quare tum Aureus numerus non rectè indicaret lunam recentem, sed necesse erit vt fiat saltus ac trāsitus in eo vt sic exęquatus deseruire possit, huiusmodi vero exæquatio fiet in principio illius Cycli 124. toto enim Cyclo illo curret ordine suo sicuti hactenus fecit: nonnunquam etiam ad duos etiam Cyclos aptus erit, ita quod aliquando post 124. annos aliquando verò post 248. mutabitur. Id porrò absurdum nemini aut incōueniens videri debet, quod videlicet in principio aliquorum Cyclorum voce tenus mutetur. qnum id non pro nostra libertate, sed in euitabili potius necessitate coacti faciamus ad hoc vt præfatus Cyclus Ecclesiæ sanctæ vsui esse valeat, ac ministerium suum exæqui plane possit. Nam quęro quam ob causam inuentus & ad sumptus fuit à Patribus, nisi vt lunam recentem indicaret? Cur autem in errores pro lapsi sumus in celebratione festorum nisi quia nunquam à tempore sacri Concilij Niceni neque Cyclus hic neq; æquinoctium adæquata sunt? Quis autem facilior modus ad id quam quem in præsens adducimus? Si quis habet in medium adducat & læti ex osculabimur, quando quidem in præsenti negocio teste Deo testeq; propria conscientia, nihil aliud quærimus, nihil desideramus præter commune bonum, & sacrorū canonū super recta Paschalis solennitatis celebratione instaurationem, atq; reductionem. Hic enim noster modus breuis est & clarus nullam difficultatem ingerit, neq; libros Ecclesiasticos confundit, aut destruit, quoniam tribus duntaxat aut quatuor folijs additis, ad duo millia & ad tria millia imò & ad decem millia annorum, ordo celebrandarum festiuitatum vllo absq; errore habebitur vt breuissimè nunc ostendemus. Incredibili enim labore adhibitis Astrologicis tabulis, nostri huius noui instituti periculum fecimus, indicemque collegimus vsque ad annum domini 4680. duraturum hoc est ad 3600. annos initio sumpto ab hoc nostro tempore, quod si vlterius sæculum hoc protrahatur, non de erunt Deo dante in Ecclesia qui & vlterius illum procedere iubebunt, quin & vsus ipse facile si aliquis temporis lapsu error apparuerit, emendare docebit.

Itaque Ponamus primum Cyclum 124. annorum incipere Anno Domini 1581. ablatisque interim 14. diebus & æquinoctio ad 25. diem Martij reducto alioqui potest etiam incipere Cyclus prædictus Anno sequenti videlicet 1577. omnino autem cōuenit imò est necesse vt incipiat anno primo post bissextum igitur si anno 1581. inchoetur Aureus numerus erit. 1. quando quidē lunæ coniunctio

iunctio

iunctio ad solem fiet secundum medium motum quo semper vsa est sancta mater Ecclesia: die Ianuarij 18. hor. 15. Minu. 24. hoc est die 19. currente, cum igitur e regione diei 19. Ianuarij sit vnitas Aurei numeri necesse erit hic relicto quinario qui ex ordine hactenus seruato anno illo in seruire debebat adsumere vnitatem, & sic manifestum euadit quod in libris nulla fiet mutatio in voce duntaxat vt supra diximus: & id hac vice solum idest in prima huius nostri Cycli introitu in sequentibus enim annis vsq; ad 124. semper discurret suo more. hic itaque primus Cyclus procedet vsque ad annum domini 1704. qui erit vltimus illius in quo dimittetur bissextus eritque Aureus numerus. 10.

Secundus autem Cyclus initium sumet ab Anno domini 1705. & Aureus numerus erit 19. quoniam luna cōiuncta erit cum sole 29. Ianuarij & 30. die erit prima luna è directo cuius diei locatur 19. Sicq; incipiet hic secundus Cyclus cum 19. Aur. num. finieturq; Anno domini 1828. Aur. numer. 9.

Tertius Cyclus inchoabitur Anno. 1829. Aur. numer. 10. hic non mutabitur:

Quartus Cyclus exordium sumet Anno 1953. Aur. num. 1. hic non mutatur.

Quintus Cyclus incipietur Ann. 2077. Aur. nume. 19. mutatur.

Sextus Cyclus exordietur Ann. 2201. Aur. num. 10. non mutatur.

Septimus Cyclus principium sumet Anno. 2325. Aur. numer. 9. hic mutabitur.

Octauus Cyclus initiabitur Ann. 2449. Aur. nu. 19. non mutatur.

Nonus Cyclus inchoandus erit An. 2573. Aur. nu. 10. nō mutatur.

Decimus Cyclus inchoabitur Ann. 2697. Aur. nume. 9. mutabitur.

Vndecimus Cyclus initium capiet Ann. 2821. Aur. nume. 19. non mutatur.

Duodecimi Cycli exordium erit Anno. 2945 aur. numer. 10. non mutatur.

Tertiusdecimus Cyclus initium habebit Ann. 3069. Aur. numer. 9. mutatur.

Quartusdecimus Cyclus initium Anno. 3193. Aur. numer, 19. non mutatur.

Quintusdecimus Cyclus incipietur Ann. 3317. Aur. nume. 10. non mutatur.

Sextusdecimus Cyclus initium sumet Anno. 3441. Aur. numer. 9. mutatur.

Septi-

Septimusdecimus Cyclus Ann. 3565. Aur.num. 19. non mutatur.
Decimusoctauus Cyclus Ann. 3689. Aur.numer. 10. non mutatur.
Decimininoni Cycli principium Anno. 3813. Aureus numerus. 9. mutatur.
Vigesimus Cyclus initiabitur Anno. 3937. Aureus numer. 19. non mutatur.
Vigesimusprimus Ann. 4061. Aur.numer. 18. mutatur.
Vigesimussecundus incipiet Ann. 4185. Aur.nu. 9. non mutabitur.
Vigesimustertius Anno 4309. Aur.num. 8. mutabitur.
Vigesimusquartus Anno 4433. Aur.num. 18. non mutabitur,
Vigesimusquintus Anno 4557. Aur.num. 9. non mutabitur.

Ecce hic in his viginti quinq; Cyclis, ad tria annorum millia ordo facillimè ostensus est, quo vllo absque errore poterunt Cyclus Solaris idest literarum dominicalium, & Cyclus etiam lunaris videlicet Aurei numeri deseruire, festaque omnia suo legitimo tempore secundum sacros canones & antiquorum Patrum decreta & sanctiones celebrari.

Id verò in primis Patres conscriptos Ecclesiasticos, eruditosque Mathematicos rogatos velim, vt aduertant, quam breui & facili Methodo, hæc omnia non sine singulari sacri pneumatis numine, docuerimus: sanè nouit Dominus verbum suum abbreuiatum facere super terram, atque adeo breuis est via hæc eundi ad sacras festiuitates, vt nihil negotij facessat libris Ecclesiasticis, neque expensas inducat, aut vrgeat nouos conscribere atque emere codices, neque post annos centum, innouare Calendarium, aut Martyrologium, reliquaque id genus. Imo vero quod dictu quoque mirum est, si semel duo aut tria imprimantur Folia Missalique ac breuiario addantur, ad tria millia & centum annorum si mundus hic perseueret, prouisum fuerit quatinus ad Calendarium attinet, de libris Ecclesiasticis, Atque hæc quidem sufficere poterant. Verum tamen ad maiorem lectorum iucunditatem & dictorum lucidiorem intelligentiam, aliqua de solari ac lunari Cyclo: & de Epactis, & alijs non inutilibus, breuiter dicemus. Sed antequam vlterius procedamus. Tabulam generalem ad inueniendа perpetuò festa mobilia secundum hunc nouum modum discribemus, quæ sequitur.

Tabula generalis perpetuaque ad inueniendа festa mobilia.

Au. nu. : 8.	Li. Do mi	Sep tua. gesi.	fer. 4 cin.	Pascha. resurrectio.	Alcé sio. Do.	Pente cost.	Fest. S. Tri.	Fest. corp. Chri.	Do. post Epi.	Do. post Pé.	Domi. Aduen tus.
7	A	12.22	fe.8	Mar.26	Ma.4	Ma.14	Ma.21	Ma.25	2	28	De.3
	b	23	9	27	5	15	22	26	2	27	No.27
15	c	24	10	28	6	16	23	27	2	27	28
4	d	25	11	29	7	17	24	28	2	27	29
	e	26	12	30	8	18	25	29	2	27	30
12	f	27	13	31	9	19	26	30	2	27	Dec.1
1	g	28	14	April.1.	10	20	27	31	3	27	2
	A	29	15	2	11	21	28	Iun.1.	3	27	3
9	b	30	16	3	12	22	29	2	3	26	No.27
	c	31	17	4	13	23	30	3	3	26	28
17	d	fe.1.	18	5	14	24	31	4	3	26	29
6	e	2	19	6	15	25	Iun.1.	5	3	26	30
	f	3	20	7	16	26	2	6	3	26	Dec.1
14	g	4	21	8	17	27	3	7	4	26	2
3	A	5	22	9	18	28	4	8	4	26	3
11	b	6	23	10	19	29	5	9	4	25	No.27
	c	7	24	11	20	30	6	10	4	25	28
19	d	8	25	12	21	31	7	11	4	25	29
8	e	9	26	13	22	Iun.1.	8	12	4	25	30
	f	10	27	14	23	2	9	13	4	25	Dec.1
16	g	11	28	15	24	3	10	14	5	25	2
	A	12	Ma.1	16	25	4	11	15	5	25	3
	b	13	2	17	26	5	12	16	5	24	No.27
13	c	14	3	18	27	6	13	17	5	24	28
2	d	15	4	19	28	7	14	18	5	24	29
	e	16	5	20	29	8	15	19	5	24	30
10	f	17	6	21	30	9	16	20	5	24	Dec.1
	g	18	7	22	31	10	17	21	6	24	2
	A	19	8	23	Iu.1.	11	18	22	6	24	3
	b	20	9	24	2	12	19	23	6	23	No.27
	c	21	10	25	3	13	20	24	6	23	28
	d	22	11	26	4	14	21	25	6	23	29
	e	23	12	27	5	15	22	26	6	23	30
	f	24	13	28	6	16	23	27	6	23	Dec.1
18	g	25	14	29	7	17	24	28	7	23	2

Declaratio Tabulæ Generalis. *Cap.* 6.

PEr Tabulam præcedentem, perpetuò inuenientur festa omnia mobilia hoc modo. Primo quære Aureū numerū anni, in quo festa scire desideras, & sub eo hoc est infra eum quære literam dominicalem eiusdem anni, primam videlicet quæ infra Aureum numerum occurrit. & ex eius directo, versus dexteram sunt omnia festa mobilia illius anni, & dominicæ Post Epiphaniam & post Pēcecostem, & prima Dominica aduentus & dies mensis vel è directo diei illius ad latus notatur, vel paulo supra signatur. Porrò id pro anno bissextili notandum est, quod tum ex geminis literis Dominicalibus capienda est posterior, quæ videlicet post festum sancti Mathiæ currit, & maiori anni parte deseruit. Et septuagesimā per illam ostensa, tum fieri debet postridie, alioquin esset in die sabbati, quare super addendus erit dies vnus. Idem censendum & obseruandum fuerit, de fer. 4. Cinerum si tamen ante festum S. Mathię contingat.

De Cyclo Solari. *Cap.* 7.

CYclus solaris fuit olim à Computistis excogitatus, solum ad inueniendam literam Dominicalem perpetuò: sumpto à natiuitate domini initio: omnia enim iure ad id tempus reducere curarunt. Constat autem hic Cyclus ex 28. annis solaribus, nō quòd sol eo annorum spatio, vel Zodiacum vel orbem aliquem pertranseat, sed quòd hoc transitu ac discursu temporis, omnes quæ ex literis Dominicalibus proueniunt varietates atq; combinationes, perficiuntur, & ad sua rursus initia redeūt, idq; perpetuo, vt ipsi existimarunt duraturum; quod tamen temporis tractu experti sumus minimè constare, vt mox probabimus; si prius eius rationem explicauerimus. Nemo nescit, septem diebus omne tempus comprehendi; semper enim dies octauus primi diei reditus est & reuolutio, quare septem illi dies, qui & planetis ab Ethnicis siue Astrologis, non tam verè, quàm superstitiosè attributi sunt, quos & ferias Ecclesiasticus vsus rectius vocat: per septē priores Alphabeti latini literas designati sunt in Calēdario Romano, nēpè p has. A.b.c.d.e.f.g. Quòd si annus Romanus siue solaris. 52. hebdomades præcisè cōtineret sēper, nec dies aliquis vltra integras hebdomades superesset, fieret sanè, vt nunquam litera Dominicalis mutaretur. Nūc verò quoniam

annus

annus ex. 365. dieb. vltra 52. hebdomades vnum in anno communi, binos autem in bissextili dies habet & continet; fit ex gemina causa, vt mutetur litera Dominicalis, quot annis necessari ò. Prima causa est dies ille vltra integras septimanas. Annus enim incipit prima Ianuarij die, cum litera prima Alphabeti videlicet A. & finitur vltimo decembres in eadem litera. A. vnde si incipit die Dominica finitur etiam die dominica, & prima dies Ianuarij, quæ anno præcedenti fuit dies Dominica, anno sequenti erit dies lunæ vel feria secunda; quare. g. erit litera Dominicalis sequenti anno. Altera Porrò causa est ex anno bissextili; quum enim quarto quoq; anno, intercalarē seruemus diem vnum ad festum S. Mathiæ Apostoli adijcientes: necesse est, hic quoq; Dominicalem literam variari & mutari. At verò quū literę sint septē & intercalares quarto quoq; anno fiāt, & quater septem viginti octo efficiant, fit, vt dicebamus inde, quod in 28. annis omnes literæ Dominicales ordine, quo antea pręcesserant, reuertantur. & nisi æquinoctij inconstantia obstaret, poterat quidē perpetuò vsui esse sanctæ Ecclesiæ sed cum sit necesse, vti supra cap. 3. & 4. exposuimus, vnum bissextum post 124. annos omitti, non poterit correcto Calendario Cyclus ille 28. annorum semper inseruire: quater enim reuolui poterit, hoc est ad 112. annos at. 12. quintæ reuolutionis anno, per omissionem intercalaris diei anno 124. secundum superiorem per nos adductum Cyclum, ordo ille interturbabitur & confundetur. Id porro nihil offensionis adgenerat, quoniam finito eo Cyclo 124. rursus ad caput redeundum erit. Erit igitur post Calendarij Romani emēdationem Cyclus solaris 124. qui multo rectius veriusq; poterit solaris Cyclus appellari: quoniā re vera per illum motus solis exæquabitur, & ad veram anni solaris quantitatem accomodabitur. Itaq, dicetur Cyclus hic noster solaris, & literarum Dominicalium: nec opus erit eos ab inuicem distinguere ac separare, vti hactenus Computistę fortasse absq; ratione fecerunt.

De Cyclo lunari siue Aurei numeri. *Cap. 8.*

QVoniam, vti supra cap. 5. diximus, luna vigesimo quoq; anno ad eundem diem redit: Alexandrini & Iulius Cæsar (vt testantur Plinius & Macrobius) Cyclum decem nouennalē ad inuenerunt, & Cæsar ipse in suo Calendario collocauit primo Ianuarij diei vnitatem tribuens, quia post solstitium hyemale die

octaua fuit lunæ ad solem congressus: quem ex industria expectauit Iulius Cæsar vt annum solarem simul et lunarem inciperet. Verum aureus ille numerus, sic enim nuncupatus fuit decem nouennalis ille numerus quod Aureis primum, vt asserunt, literis scriptus fuerit; post sacrum Nicenum Concilium mutatus fuit, cum luna diem suum mutauerit. vnde vt in breuiarijs vetustioribus patet non vnitas sed ternarius prima die Ianuarij inuenitur ascriptus, & origo eius mutata etiam fuit per Abbatem Dionysium, siue per alios computistas, qui ad Christi natiuitatem nec iniuria quidem reduxerũt: ait enim Dionysius ipse anno incarnationis domini nostri fuisse Aureum numerum; vnitatem proinde volentes inuenire, Aureum numerum addunt vnum ad annos domini & diuidunt per 19. & si nihil remanet Aur. num. est 19. si verò aliquid superest, ipsum sumere iubent, nec falluntur in sic quærendo Cyclum hunc, quandoquidẽ rectè accomodarunt radicem illã, sicut & Astrologi Radices omnes motuum Planetarum ad annos domini constituerunt. Falluntur tamen proculdubio omnes, qui existimant Anno incarnationis verbi diuini vnitatem fuisse Aureum numerum Romanis, cum re vera septenarius esset in Calendario Iulij Cęsaris: quod luce clarius patet. Quippe 45. anno antè Christi incarnationem Calendarium Cęsaris incępit cũ vnitate aurei numeri, vti supra diximus & testantur omnes authores & ostendunt D. Paulus de Middelburgo Episcopus Forosempronien & D. Iohannes Stoflerinus, Iohannes etiam Lucidus, cæteriq; . Si igitur à. 45. subtrahantur 19. bis profectò septem restant. ergo septenarius erat illius anni Cyclus: sed cum hic numerus ad nihil aliud inuentus ac susceptus sit nisi vt lunam recentem indicet, hoc solum ab eo iure debemus exigere; neq; multum curandum est, vt certum aliquẽ habeamus annum, veluti fixum ac firmũ fundamentum, per quod inueniatur atq; sciatur, quotus sit in vnoque anno; præstat enim scire numerum, qui rectè lunam indicet recentem quàm eo habito lunam ignorare. Quamobrem decętero Calendario correcto iuxta modum per nos excogitatũ remanebit vtique SS. Patrum Cyclus sicuti est nunc ab Ecclesia emendatus; neq; enim nobis arridet illorum sententia, qui vti supra 5. cap. retulimus eum prorsus reijciendum consulunt, & alium difficillimum scitu inducere tentant; qui tamen neq; perpetuus erit, neq; iustius lunam indicabit. Nobis itaq; saluo semper saniori iudicio, satius videtur, vt retineatur vetustus sanctorum Patrum Cyclus æquatus in initio Cycli nostri solaris & literarum Dominicalium, ad cuius inuentionem

tionem solum initium Cycli prædicti sufficiet: cognito enim Aureo numero primi anni additis annis, qui transierint aperte cognoscetur.

De Epactis & lunæ inuentione per easdem. Cap. 9.

EPactæ idem sunt, quod superabundantes nempe dies & super excrescentes in anno solari supra annum lunarem: Quando quidem annus solaris 365. diebus cum hor. 5. Min. 48. fermè constat, vti cap. 3. & 4. disseruimus. At verò lunaris annus duodecim menses lunares complectens constat diebus 354. hor. 14. Minut. 40. fermè, vnde fit vt vltra duodecim lunationes integras, luna dies 10. cũ horis 15. & Min. 11. ferè, in anno solari possideat; illi itaq; dies decem & horę 15. sequentis lunationis sunt, & epactæ illius anni nuncupantur, & hor. 15. vulgo pro die integro sumuntur proinde epactę primi anni dies 11. communiter esse dicuntur. tametsi integri non sunt, in secundo autem anno dicunt computistæ epactas esse dies 22. re vera tamẽ sunt dies 21. cum hor. 6. Min. 43. ferè. Hinc fit vt luna quæ vulgo per epactas inuenitur, multoties per diem integrum fallat. Vera autem lunæ inquisitio per Tabulas epactarum fieri debet vt præcisè sciri possit dies & hora cõiunctionis ipsius lunæ cum sole secundum medium ipsius lunæ motũ, quo hactenus vsa est sancta mater Ecclesia, & olim synagoga; quin & Iulius Cæsar iuxta eundem medium motum Cyclum suum Aur. numeri suo Calendario aptauit. Igitur vt studiosi lectores certiores fiant, & voluptatem maiorem ex huius libelli lectione capiant, in sequentibus easdem Tabulas adijciemus, vt per se quiuis coniunctiones & oppositiones medias inuestigare queat: modum autem & regulam, per quam vulgares absque libro lunam venantur, subijcere etiam placet. Distribue igitur Aureum numerum per tres iuncturas digiti pollicis manus sinistræ, incipiens à radice vbi collocabis vnitatem, binarium verò in media, & in summitate eius ternarium, & rursus quatuor dices in radice, quinq; in media & sic procedes vsq; ad decem & nouem, quæ in ipsa radice finietur. Deinde in ipsa radice constitues decem, in media autem iunctura 20. in suprema verò nihil. Itaq; cuilibet Aur. numer. in prima iunctura cadenti adiunges illa decem, & cadenti in media addes illa 20. numeris verò, qui in summitate incidunt nihil addes: quoniam tertio quoq; anno Aureus numerus & epactæ coincidunt, quotiescunq; enim Aureus numer.

fuerit

fuerit 3. tres quoq; habebis de Epactis similiter & cum fuerit 6.9. 12.15. & 18. At cum Aureus ipse numerus erit. 1. additis. 10. quæ sunt in radice, resultabunt 11. pro epactis & si Aureus nu. erit 2. additis 20. epactæ erunt 22. & ita in reliquis. In tertio autem anno essent addenda vndecim quæ cum 22. efficerent 33. Verum cum integram lunationem excedant, abijcimus 30. & remanent 3. pro epactis quantus est Aur. numer. Alio etiam modo inueniuntur Epactæ, nempe per multiplicationem Aurei numeri. Accipe igitur Aur. nu. anni, in quo epactã inuenire desideras, & multiplica per 11. & productum partire per 30. siue quod idem est, abijce 30. toties, quoties potueris, & quod residuum fuerit, habeto pro Epactis. quod si nihil remanet, nihil etiam habebis epactarum eo anno. Porrò id obseruatione dignum est, quod vltimo Cycli lunaris anno, quando videlicet Aur. num. est 19. nihil tunc sumendum est pro Epactis: sicuti scitè Dionysius Abbas & Iohãnes Lucidus in tabula magna 532. annorum adnotarunt. Ad hæc id quoq; mente retinendum & obseruandum est, quod licet Aur. num. Calendis Ianuarij mutetur, Epactæ tamen non mutantur, nisi Calendis Martij. Igitur habito Epactarum numero ætatem lunæ facilè quotidie inuenies. Accipe numerum Epactarum tui anni, cui addes tot vnitates, quot menses sunt à Martio ad illum, cuius lunam quæris insuper addito etiam dies mensis & si aggregatum ex omnibus 30. excedat, reijce. 30. & remanent dies lunæ à coniunctione si vero non trascendit 30. quod constat ex illis, est ætas lunæ quæsita. Exemplum. Volo scire, quota sit luna die 15. mensis Iunij Anni præsentis 1576. Epactę nullæ sunt, accipio Calendas, hoc est menses à Martio ad Iunium inclusiuè, qui sunt 4. addo 15. resultant 19. dico ergo quod die 15. Iunij luna erit 19. Aliud exemplũ. volo scire quota erit luna 20. die Martij anni sequentis 1577. quæro primum Epactas: Aur. nu. erit vnus ergo Epactæ erunt 11. pro mense addo. 1. quia Martius est primus mensis in Epactis sunt 12. adde. 20. pro diebus mensis sunt 32. ablatis 30. super sunt 2. ergo luna erit secunda. Et hæc de pręsenti capite, nunc de Embolismo aliquid dicamus; est enim non inutilis eiusce rei consideratio, nec extra propositum.

De Anni Embolismici ratione. Cap. 10.

HAud parum confert præsenti instituto, annorum qui Embolismici nuncupantur scientia: quare paucis de hoc agendum. Appellatur

pellatur igitur annus Embolismicus hoc est intercalaris, qui ex. 13. lunationibus constat. quem ad modum enim solarium annorum, alius communis est 365. dies complectens: alius autem bissextilis siue intercalaris, qui 366. diebus conficitur, ita quoq; & lunarium alius communis annus habetur ex 12. lunationibus & 354. diebus alius verò intercalaris, qui Græca voce ἐμβολισμὸς Embolismus quasi insititius & intercalaris, qui 13. integras lunationes & dies 384. continet. Hunc autē necessitas ipsa induxit, apud Gręcos, Arabes, Hębreos, atque latinos; nulla enim fuit gens quod sciam, quæ non suos annos lunares tandem cum solis motu, quātum scire potuit, coaptauerit. Grçci enim qui annis lunaribus vtebātur post octo annos lunares, intercalarem faciebant ex. 15. lunationibus 90. dies inserentes, quoniam in annis 8. tres mēses intercalandi sunt, vt mox patebit: Arabes vero post annos 30. conficiebant Cyclum suum. rectius autem Hæbrei, & tandem Romani per decē nouennalem Cyclum in spatio 19. annorum, solis lunęq; motus exęquabant. Ratio autem huius hæc est quum, sicuti capite præcedenti ostensum est, solaris annus in diebus 11. ferè lunarem excedat, constat in tribus solaribus annis 33. diebus, vt vulgares per suas Epactas existimant: re vera autem 32. diebus & horis. 9. fermē. super excedere tres annos lunares, & nisi excessus huiusmodi aliquo quasi freno retraheretur & æquaretur, fieret in annis 17. vt luna primi mensis esset in mēse Setembrio, & per consequens Pascha Hæbreorum non in ęquinoctio vernali sed in autunnali sæpius celebratum fuisset. Vnde Prisci Patres imò si Beroso credimus Ipse Noē annum lunarem cōposuit & solari adaptauit. Itaq; sic accommodarunt vt annus. 3.6.8.11. 14.17.& 19. essent Embolismici, septem videlicet in vnoquoq; Cyclo 19. annorum: quo Cyclo expleto rursus eodem fermè modo, & eodem die redeunt lunationes omnes tametsi non eadem hora sicuti cap. 5. prędiximus. Sanè 19. anni solares cum suis bissextilibus cōtinent dies 6939. & horas 18. At vero 19. anni lunares cū suis Embolismis dies complectuntur 6939. hor. 16. & Min. 32. ferè ex quo patet quod solum differunt in hor. 1. Min. 28. ferè propterea supra dicebamus Cyclum hunc 19. annorum nō esse perpetuum, nec Aureum numerum in breuiario sedem perpetuam habere posse nisi ad ęquatione facta sicuti nos per Cyclum nostrum solarem 124. annorum perpetuo Ecclesiæ vsui non ineptè aptauimus. Sic igitur dispositus est Cyclus hic & Aureus numerus in Calendario vt lunationes 235. contineat; quarum 144. sunt annorum 12. cōmunium

& 91.

& 91. sunt annorum; 7. Embolismorum & hæc sic sunt perpetuò distributæ, vt vna 29. dierum sit altera verò 30. id quod fieri oportet. nam, vt omnes autores testantur & Tabulæ Astrologicæ ostendunt inter duas sibi proximè succedentes lunationes dies 29. hor. 12. Min. 44. & Secunda. 3. & Tertia 3. ferè defluunt, vnde melius ordinari ac disponi lunationes nō possunt, quā vt vna sit 29. altera 30. dierum præterquam in Embolismis. ij enim, primo excepto, qui est 29. dierum reliqui omnes 30. dierum comperiuntur, & necesse vtique est, vt sic disponantur hoc ipso cœli motu & Astrologicis tabulis exigentibus, vt D. Paulus Episcopus Forosempronien. in sua Paulina asserit, qui & Cyclum veterem ad motum cęli correxit & Aureum numerum emendauit, vbi obiter hic ad notandum, quod in Breuiarijs & Missalibus licet emēdatus sit Aureus ipse numerus, et ad dies lunationū retro tractus, vitio tamen impressorum (vt reor,) mendose conspicitur aliquibus in locis inscriptus ita vt quandoq; tres sibi inuicem succedentes lunationes inueniatur esse 29. dierum id quod non patitur natura ipsa & motus lunaris. 30 quidem dierum possunt nonnunquam binæ lunationes proximæ esse 29. dierū nunquam, sed hæc facillimè poterūt emendari. Vt itaq; caput hoc claudamus dicimus, nunc Embolismorum ordinem paulo immutatum & alteratum esse; Quippe anno nūc. 2. 5. 7. 10. 13. 16. & 18. fiunt Embolismi non vt olim. 3. 6. 8. 11. 14. 17. & 19. cuius ratio est: quoniam qui olim erat vltimus Cycli lunaris annus nunc cœlo labente factus est primus, id quod hoc ipso anno 1576. manifestū euadit, siquidem in Cyclo ipso lunari annus hic vltimus habetur; Aureus enim numerus est 19. in motu tamen cęli proculdubio primus est, quoniam prima Ianuarij die fuit luna recens & prima fuit enim coniunctio luminarium in mense Ianuario die. o. hor. 18. Minuti 55. hoc est prima Ian. die horis 5. Min. 7. ante meridiem illius primæ diei quare; Annus solaris & annus lunaris eodem die inchoati sunt, iccirco primus habetur in ratione motus & Cycli. Sed hæc fusius fortasse, quam opus fuit, dicta sunt, quare finem facimus: & ad alia non iniucunda tametsi non prorsus necessaria, pertractanda transimus.

Regulæ aliquot & praxes. Cap. 11.

QVoniam de ratione Calendarij Ecclesiastici sermo est. Nō omittemus quædam hic inserere, quæ & si non sint, vti modo dicebamus,

mus necessaria, non sunt penitus spernenda. Et primum Regulas quibus facile simpliciores quiq; septuagesimam inuenire valeant, & sacrum Pascha subnectemus. licet enim per tabulam nostram supra cap. 6. conscriptam omnia mobilia festa inueniantur, non absre tamen fuerit, & alijs etiam modis idipsum inuestigare. Itaque septuagesima post emendationem Calendarij, hoc est reducto æquinoctio ad 25. mensis Martij diem sic facillimè inuenietur. Post. 4. Idus Ianuarij hoc est post decimum diem Ianuarij, quære Aureum numerũ in eodẽ mense vel in sequẽti. & ab eo die inclusiue numera decẽ dies, & Dominica sequens erit Dominica septuagesimę. Vel aliter post decimam lunæ diem, quæ sequitur diem decimam Ianuarij prima Dominica erit septuagesima. Idem est cum eo quod antea dicebamus. Exempli gratia. sit Aureus numerus 18. qui inuenitur 12. die Ianuarij. numero dies 10. complentur 21. Ianuarij dico quod prima Dominica post 21. Ianuarij diem cõcurrente hoc Aureo numero erit septuagesima. Quod si Aureus numerus sit 13. qui inuenitur post 10. diem Ianuarii in Februarii die 5. additis 9. fiunt 14. ergo prima dies Dominica post 14. Februarii cõcurrente Aureo numero 13. erit septuagesima. Hæc nunquã fallet. Habita septuagesima facile Cinis Pascha & reliqua inuenientur. Quare ad alia conuertimur.

Solent Computistę longissimum de cõcurrentibus, regularibus & clauibus sermonem contexere, nos illa tanquam parum vtilia omittentes, eadem breuiori ac lucidiori via Deo præstante docebimus; Sanè quota hebdomadis die annus quilibet & mensis incipiat per regulares & concurrentes docent. Nos autem ita paucis explicabimus. Accipe has 12. syllabas et 12. mẽsibus accomoda A, dam. de, ge, bat, er, go, Ci, fos, a, di, fos. vnaquæq; Syllaba per primam literã indicat primum diem mensis Ianuarius enim incipit ab A. Feb. à D. &c. itaq; cognita literâ Dominicali facile & feriam Anni cognosces. Verbi gratia; sit litera Dominicalis. f. quæ erit in anno sequenti 1577. & hęc est tertia ante A. quæ est prima Ianuarii. ergo dico, quod annus sequens incipiet tertia die post Dominicam idest feria tertia. vel die prima Ianuarii est in litera A. Dominicalis autem litera est f. quę est sexta ab A. igitur sexta die ante dominicam; hoc est die Martis siue feria tertia incipiet. Eodem etiam modo & cæterorum mensium Calendas atque initia non multo labore reperies absque scripto.

Aliter etiam idipsum sic inuenies. Accipe numerum annorum

domini perfectorum, cui addes & quartam partem propter bissextos, totum aggregatum diuide per 7. & si nihil remanet, annus inchoabit à fer.7.hoc est sabbato. Si vnum fer.prima hoc est die Dominica si 2.fer.2.si 3.fer.3.&c.Exemplũ volo scire quota feria incipiet annus domini 1580. addo quartam partem totius huius summæ 1580.hoc est 395.resultant 1975.quam diuido per 7.& proueniunt in quotiente 282.& super est 1.Ergo annus sequens 1581.incipiet die prima videlicet die Dominica. Idem etiam efficies, si ab anno 45.ante natalẽ domini, quando Iulius Cæsar Romanum Calendarium edidit, numeres adde annis domini 45.cum quarta, pro qua addes 11.itaq; addes 56. et operare, vt prius verbi gratia 1380. transacti erunt, quibus addo 56.& 395.efficient 2031.quę partior per 7.& prouenient 290.remanente etiam 1.quo Ianuarij Calendæ indicantur. Hic autem aduertendum est, quod si annus tuus, cuius notam Calẽdarum Ianuarij quæris, sit primus secundus aut tertius post bissextum, nihil addendum ratione quartæ pro illis, quia nondum bissextus celebratus est. Vnde pro anno 1582. & 1583. idem pro quarta addẽdum est. Cognita verò feria illius anni, & mensium quoq; ferias absque labore cognosces hoc pacto, pro mense qui 31. dies habet, adde tria, quia vltra integras hebdomadas tria super sunt ex.31.pro mense verò 30.dierum sume duo, pro Februario autem nihil sumes in anno communi: in bissextili autem vnum & adde omnes notas mensium præteritorum vsq; ad mensem, cuius notam desideras, & si aggregatum septenarium excedit abiecto 7. quod relinquitur, est nota ferię illius mensis. Exemplum. Ianuarius incipiet fer.1. volo scire feriam Martij; Ianuarius dat mihi 3. Februarius nihil in anno communi: ergo Martius incipiet fer.4. quoniam 1.& 3. sunt 4. Aliud exemplum. Volo scire Calendas Augusti eodem anno habeo vnum menses transacti erunt septem Februarius nihil dabit; quia non erit bissextus Ianuarius Martius Maius & Iulius dant 12. 3.quilibet, Aprilis, & Iunius 4. duo quibus 12.& 4. sunt 16.& 1. 17. aufero 14. quæ sunt hebdomadæ integræ super sunt tria igitur eo anno Augustus incipiet feria 3.

Pulchrum etiam ac iucundum est scire signũ & gradum solis quotidie absq; libro & scripto; id nunc facillimè docere pergimus. in primis autem scire oportet menteq; retinere 12. Cœli signa quæ sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Piscis. Ingreditur autẽ sol circa 10.diem Martij in Arietem modo si autem 14.dies ab aliquo anno absu-

do absumantur, tunc ingredietur circa 25. diem eiusdem mensis. Si vis itaque modo scire gradum solis aliquo die, discito primum has 12. dictiones videlicet. Gratum, Hector, Fluuius Fundebat Eurus, Eoum, Dicta, Diuina, Dei, Cuncta, Diana, Eui. & scito quod quota est prima cuiuslibet dictionis litera in alphabeto, tot vnitates significat addendas esse mensi sibi correspondenti. sunt enim 12. ad mensium numerum & incipiendum est à Ianuario. cui respondet G. quę est 7. ergo pro Ianuario sumes 7. pro Februario 8. &c. Hoc constituto numera dies mensis vsq; ad illum diem inquo solis gradum quæris, & adde numerum literarum, deinde adde 13. perpetuo. & si superat 30. abijce 30. & remanet gradus solus quæsitus, qui erit illius signi, inquo sol est mense illo. Exemplum cupio scire inquo gradu est sol 20. die Martij quæro dictionem sibi respondentem inuenio, fluuius est autem f. sexta addo 6. supra 20. sunt 26. addo 13. resultāt 39. reijcio 30. remanet 9. dico igitur solem. 20. die Martij occupare 9. gradum & cum circa 10. Martii ingrediatur Arietem, erunt igitur gradus illi 9. signi Arietini. eodem modo in cęteris operaberis, nec falles. Verum tamen notandum est, quod isti gradus non erunt adeo præcisi, quoniam in anno bissextili à festo S. Mathiæ forsan vno plures erunt, & re vera iuxta medium motum istæ traduntur regulæ, non enim possunt de veris motibus canones fieri generales; sat autem est, quod non erit magnus error, neq; aliter etiam inueniuntur indorso Astrolabij & Planisferij gradus solis. Postremò hic adnotandum, quod si æquinoctium reducatur; ceu optamus; ad eam, quam olim sedem habebat per 14. dierum omissionem, tūc non erit opus addere 13. illa, quæ nunc vltra dies mensis & literam dictionis competentem addenda iussimus. illa enim duo solum sufficient. Exemplum, reducto æquinoctio ad 24. Martij cupio inuenire gradum solis 28. die Martij addo supra 28. sex pro litera f. reddūt 34. proijcio 30. remanet 4. ergo dico solum eo die quartum Arietis signi gradum tenere. Aliud exemplū 12. Decembris quæro solis gradum dictio vltima ex 12. est Eui accipio 5. addo ad 12. sunt 17. ergo sol erit in 17. sagittarii, qui est 9. signum ab Ariete, sicut December est 9. mensis à Martio.

Postremò loco in hoc capite docebimus scire signum per quod graditur luna quotidie, idq; crassa (vt aiunt.) Minerua: quando aliter fieri nequit, absq; Tabulis & Ephimeridibus. Itaque si hoc scire desideras, scito per Epactas lunæ ætatem, vti cap. 9. edoctus es; considera autem gradum solis in die illo, quando luna soli iuncta fuit,

aut opposita, & lunæ ętatē dupla: deinde diuide per 5: & quot quinarios habebis tot signa cōfecit ipsa luna à die cōiunctionis. Exemplū. cupio scire signū per quod luna gradietur die 18. Iulii hoc anno 1576. Quęro ætatem lunæ ad illum diē inuenio 23: quæ duplo sunt 46. diuido per 5. inuenio nouies quinq; & vnum dico ergo lunam à die coniunctionis suæ confecisse 9. signa & aliquid amplius, sed in quo signo est? Quæro signum solis 18. Iulii per doctrinam pręcedentem & proculdubio scio sol fuisse in signo leonis in 5. gradu, numero ergo 9. signa incipiens à Leone, quoniam coniunctio fuit in principio Leonis & dico quod erit in Tauro & ita operaberis in aliis. Poteris etiam & aliter hoc ipsum scire. Si habita ipsius lunæ ętate 13. gradus vnicuique diei tribueris: quoniam 13. gradus ferè conficit quotidie iuxta medium motum: tametsi iuxta verum motum quandoque 12. quandoque 14. & plus & minus pertranseat.

Sed de his hactenus, nunc vt colophonem huic nostro libello addamus & supremam iam manum imponamus Tabulas Astrologicas compendiosas atque dilucidas conscribemus per quas facile cōiunctiones, & oppositiones medias luminarium, necnon & quartiles aspectus quiuis paruo negocio atq; labore inuenire.

Valebit.

Tabulæ Astrologicę ad eruendas Epactas & coniunctiones atq; oppositiones luminarium secundum medium motum ad meridianum Vrbis Romanæ.

Radix in fine anni incarnationis Verbi Dei.

Radix.	Dies	Horæ	Minuta	Secunda.
	16	16	41	9

Tabula Epactarum in Annis collectis.

Anni	Dies	Horæ	Minuta	Secunda.
20	10	22	39	27
40	21	21	18	53
60	3	7	14	18
80	14	5	53	44
100	25	4	33	11
200	20	10	22	18
300	16	12	11	26
400	12	4	0	33
500	7	19	49	41
600	3	11	38	48
700	28	16	11	59
800	24	8	1	10
900	19	23	50	14
1000	15	15	39	22
2000	1	18	34	41
3000	17	10	14	2
4000	3	13	9	26
5000	19	4	48	42

Tabulæ Epactarum in annis expansis.

Anni		Dies	Horæ	Minuta	Secunda.
1		10	15	11	23
2		21	6	22	47
3		2	8	50	7
4	Biss.	14	0	1	31
5		24	15	12	54
6		5	17	40	18
7		16	8	51	38
8	Biss.	28	0	3	1
9		9	2	30	21
10		19	17	41	45
11		0	20	9	5
12	Biss.	12	11	20	29

Residuum Tabulæ Epactarum in Annis expansis.

Anni		Dies	Horæ	Minuta	Secunda
1 3		2 3	2	3 1	5 3
1 4		4	4	5 9	1 2
1 5		1 4	2 0	1 0	3 6
1 6	Biss.	2 6	1 1	2 1	5 9
1 7		7	1 3	4 9	2 0
1 8		1 8	5	0	4 3
1 9		2 8	2 0	1 2	6
2 0	Biss.	1 0	2 2	3 9	2 7

Epactæ mensium in anno communi

Menses.	Dies.	Horæ.	Minuta.	Secunda.
Ianuar.	1	1 1	1 5	5 7
Februa.	2 9	1 1	1 5	5 7
Martius.	1	9	4 7	5 1
Aprilis.	1	2 1	3	4 8
Maius.	3	8	1 9	4 6
Iunius.	3	1 9	3 5	4 2
Iulius.	5	6	5 1	3 9
Augustus.	6	1 8	7	3 6
Septemb.	7	5	2 3	3 3
Octob.	8	1 6	3 9	3 9
Nouemb.	9	3	5 5	2 6
Decemb.	1 0	1 5	1 1	2 3

Epactæ mensium in Anno Bissextili.

Menses	Dies	Horæ	Minuta	Secunda
Ianuar.	1	1 1	1 5	5 7
Februa.	0	2 2	3 1	5 4
Martius.	2	9	4 7	5 1
Aprilis.	2	2 1	3	4 8
Maius.	4	8	1 9	4 5
Iunius.	4	1 9	3 5	4 2
Iulius.	6	6	5 1	3 9
Augustus.	7	1 8	7	3 6
Septemb.	8	5	2 3	3 3
Octob.	9	1 6	3 9	3 0
Nouemb.	1 0	3	5 5	2 6
Decemb.	1 1	1 5	1 1	2 3

Tabula sequens continet reuolutiones integras coniunctionum & oppositionum, & numerus Epactarum per superiores Tabulas inuentus, debet subtrahi à numero maiori propinquiori in hac sequenti Tabula adnotato, sub titulo coniunctionis si coniunctionem quęrimus, vel sub titulo oppositionis, si oppositionem quærimus.

Tabula integrarum reuolutionum.

	Dies	Horę	Minuta	Secund.
Pro oppositione.	14	18	22	1
Pro coniunctione.	29	12	44	3
Pro oppositione.	44	7	6	5
Pro coniunctione.	59	1	28	6
Pro oppositione.	73	19	50	8
Pro coniunctione.	88	14	12	9
Pro oppositione.	103	8	34	11
Pro coniunctione.	118	2	56	12
Pro oppositione.	132	21	18	14
Pro coniunctione.	147	15	40	15
Pro oppositione.	162	10	2	17
Pro coniunctione.	177	4	24	18
Pro oppositione.	191	22	46	19
Pro coniunctione.	206	17	18	20

Declaratio harum Tabularum & praxis operandi cum eis. Cap. 12.

Superius descriptæ Tabulæ colligunt Epactas: Primum per annos collectos per 20. vsq; ad 100. deinde vsq; ad mille per centena: postremò per millena vsq; ad 5000. vlterius enim progredi supervacaneum visum est. Secunda deinde Tabula easdem Epactas per annos expansos tradit ab vno vsq; ad 20. Porrò tertio loco per menses requiri oportet Epactas, & quoniam bini sunt anni, cõmunes siue bissextiles, geminæ de mensibus Tabulæ traduntur. Postremò verò subsequitur Tabula integrarum reuolutionum, ad quã tandem deueniendum est, & per eam totius operationis fit conclusio, & intentum obtinetur operantis in hũc modum, qui sequitur.

Volens igitur coniunctionem aliquam siue oppositionem mediã inuenire, & per consequens diem veræ coniunctionis siue oppositionis scire, quandoquidem id latere neminem volumus, medias coniunctiones & oppositiones lunares ad solem semper infra spatium 15. horarum contingere cum veris. siue enim media præcedat, siue vera, nunquam tamen abinuicem plus 14. aut 15. horis distant, aliquando eadem hora est vera & media coniunctio, aliquando præcedit & aliquando subsequitur, eodem tamen (vti diximus) die accidunt. Itaque volens eam inuenire, primum tempus suum notet per annos & menses transactos: caueat itaque ne annum vel mensem, in quo coniunctionem vel oppositionem quærit, in annis vel mensibus Epactalibus includat. Epactæ enim semper temporis præteriti sunt, cum sint excrescentes & abundantes supra annos & menses. secundo loco tempore notato ingrediatur Tabulam annorum collectorum, si annos habeat multos, & numerum annorum suorum in Tabula quærat, quod si non inueniat, numerum minorem propinquiorem accipiat, & ex eius directo Dies, horas & Minuta atque Secunda vnum quodque sub suo titulo accipiat, Deinde cum residuo annorum ingrediatur rursus Tabulam donec omnes annos euacuauerit, idem & de mensibus si quos habuerit; faciet semper Dies sub diebus primis, horas sub horis Minuta sub Minutis, & secũda sub secundis, collocando tandem Radicem, si non antea sumpsit, accipiat, & sic omnia prædisposita erunt. Postea summam ex omnibus faciat, incipiens ab vltimis videlicet à secundis, siquidem ex secundis fiunt Minuta, ex Minutis horæ, ex horis dies resultant. Id enim in primis sciendum atque mente retinendum est. quod 60. secunda

faciunt

faciunt vnum Minutum, & 60. Minuta horam, horas autem 24. diem reddere nemo nescit, id etiam lectores non lateat nos vltra secunda procedere noluisse: progrediuntur enim Astrologi ad Tertias Quartas & Quintas, verum id tum inutile, tum superfluum iu dicauimus. Igitur summa omnium confecta cum ea, Postremò Tabulam integrarum reuolutionum ingrediendum est: & quærenda in ea summa maior propinquior sub titulo Pro coniunctione siue Pro oppositione, prout intentum operantis exigit, & summa Epactarum annorum tuorum & mensium subtrahenda est de reuolutione vel reuolutionibus integris, cum sit minor vti diximus, & quod de diebus; Horis, vel Minutis remanet, erit tempus cõiunctionis vel oppositionis quæsitę. Sed hæc omnia exemplis illustranda sunt, quò facilius capiantur. Sit ergo exemplum. Volo inuenire cõiunctionem lunæ Mensis Ianuarij anni sequentis videlicet 1577. Anni perfecti & transacti sumendi sunt, nempe 1576. Ingredior tabulam annorum collectorum & non inuenio annos dictos iunctos sed dispersos: Vnde assummo primum annos 1000. & operor vt hic patet deinde cum 500. post cum 60. post cum 16.

Vltimò accipio Radicem, & colligo simul omnia, & inuenio. Dies 69. hor. 22. Minuta 46. Secunda 29. Itaq; cum summa ingredior Tabulam integrarum reuolutionũ, & inuenio maiorem propinquiorem Pro coniunctione esse. Dies 88. hor. 14. Minu. 12. Secunda 9. A qua subtraho summam Epactarum collectarum et remanent Dies 18. hor. 15. Minut. 26. Secunda 40. quod est tempus coniunctionis quæsitæ.

Anni	Dies	Horę	Minuta	Secunda.
1000	15	15	39	22
500	7	19	49	41
60	3	7	14	18
16	26	11	21	59
Radix.	16	16	41	9
Summa.	69	22	46	29
Integrę reuo.	88	14	12	9
Summa epact.	69	22	46	29
Restant.	18	15	26	40

Ergo erit lunæ coniunctio in mense Ianuario anni sequentis Die 18. ho.15. Min. 26 secundis 40. póst meridiẽ diei illius 18. diei Dies. n. hic semper intelliguntur perfecti, & incipiunt more Astrologico à meridie; ita quod prima die Ianuarij in meridie finitur & completur dies, & statim incipit secunda dies vnde illa coniunctio erit Die 18. & horis 15. post meridiem illius diei currente 19. erit. n. hor. 3. post mediam noctem diei 19. Aliud exemplum. volo inuenire coniunctionem in mense Augusti, colligo omnes epactas annorum perfectorum, vt supra, addo etiam epactas mensium transactorum videlicet Iulij & habeo summam Dies 75. Hor. 5. Min. 38. Secund. 8. post quæro in tabula integrarum reuolutionum maiorem propinquiorem pro coniunctione & inuenio Dies 88. Hor. 14. Min. 12. Secunda 9. á qua subtraho summam prius sumptam & restāt Dies. 13. Hor. 8. Min. 34. Secunda 21. Ergo luna in Augusto coibit cum sole hor. 8. post meridiem diei 13. Augusti anno sequenti.

Aliud exemplum in mense Augusti eiusdem ann.				
Ann. 1576.	69	22	46	29
Mensis Iulij.	5	6	51	39
Summa.	75	5	38	8
Integrę reuolutiones à quibus fit subtractio.				
Integrę reuo.	88	14	12	29
Summa subtrahen.	75	5	38	8
Restant.	13	8	34	21
Ergo Coniunctio mensis Augusti erit.				
Die.	13	8	34	21

Hic autem notabis quod si cõtingat aliquando, vt sæpe fit, quod in secundis Minutis & horis maior numerus fit à minore subtrahẽdus: debes assumere vnum ex maioribus videlicet in primo exemplo supraposito. secunda 29. erant subtrahenda ex secundis. 9. tunc assumpsimus vnum Minutum 60. Secunda reddẽs & ita potuimus auferre illa 29. remanentibus 40. Secundis. ita & post 46. Minuta erant subtrahẽda ex. 12. imò ex. 11. quia iam vnum illorum deerat tunc accepimus vnam ex horis 14. hoc est 60. Minuta & similiter vt horæ 22. extrahi possent diem vnum mutuo accepimus ex hor. 24. ablatis

ablatis 22. remanebant 2. & 13. sunt 15. obliuioni autem minimè dandum, est quoties vel horam vel minutum siue diem mutuamus, vt illius postea rationem habeamus, addendo vnum reliquo numero subtrahendo, vel diminuendo vnum ab eo à quo fieri debet subtractio: verum id super vacaneè forsan monemus: quando non hic Arithmeticam docemus, nec ignaris prorsus & artis numerandi expertibus, vsum harum tabularum committimus. Præstat, vt paucis nunc habita mensis Ianuarij coniunctione cæteras totius anni facile inuenire doceamus. Itaq; id sic dicto citius facies. adde ad tempus coniunctionis Dies 14. Horas 18. Min. 22. Secunda 2. & habebis oppositionem. quod si addideris Dies 29. Hor. 12. Minut. 44. Secunda 3. habebis sequentem coniunctionem. Porrò si ad tempus coniunctionis vel oppositionis addideris Dies 7. Hor. 9. Min. 11. Secunda 1. habebis quartilem lunæ aspectum ante oppositionẽ vel post iuxta mentem & operationem quam fueris prosequutus.

Postremò notent prudentes lectores Radicem immutandam esse in principio Cycli solaris. Si enim æquinoctium ad sedem veterem reducatur per omissionem 14. dierum auferendi tunc erunt à superiori radice incarnationis Verbi Dei. 14. dies. vt lunationes verè inueniantur. In fine quoque vniuscuiusq; Cycli, mutanda erit radix propter omissionem illius vltimi Bissexti.

Tria autem in Breuiarijs & Missalibus addenda erunt videlicet Cyclus 124. ann. & index siue initia Cyclorũ atq; Tabula generalis ad inuenienda festa mobilia cum sua declaratione. quæ quidem vti supra diximus tribus folijs comprehendi poterunt. Et hactenus de præsenti capite & Tractatulo.

Operis perorατio.

Reliquũ est vt planè cognoscẽtes omne datũ optimũ, & donũ perfectũ desursum esse à patre luminũ; Deo opt. max. ipsi summo bono immortales gratias agamus, qui nos sua speciali ac singulari ope ad noui Cycli inuestigationem permouit, atq; vt ad finem optatũ nostrum hunc conatum perduceremus, fauit, & potenter adiuuit. Beneuolos autẽ prudentesq; lectores plurimum rogatos volumus, vt quicquid in hoc ipso libello boni ac recti inuenerint, Deo bonorum omnium autori acceptum ferant: siquid aũt peccatum est, aut minus rectè digestum, nobis benignè indulgeant & Charitatis igne id omne absumant. Quippe id semper nobis cordi fuit, quod & ore atque scripto vbique protestati sumus, nolle nos vllo pacto à sacris ortho-

orthodoxæ fidei sanctæque Ecclesiæ Romanæ ac doctorum ipsius dogmatibus, sententijs, ac ritibus vel ad latum vnguem discedere. Vnde hunc libellum & omnia hactenus per nos dicta scriptaúe iudicio sanctę Matris Ecclesiæ atque omnium melius sentientium submittimus, & nos ipsos.

Tibi autem in primis Beatiss. P. in cuius nutu præcipuè hæc sita sunt, Zelo fidei orthodoxæ hunc laborem, atque vigilias hasce offerre iure ipso impulsus sum: pedibus Beatitudinis. T. prouolutus suppliciter obsecrans, ne hanc, quam sacrum Tridentinum Conci. imò Deus ipse sanè tibi gloriam reseruauit, alteri relinquere velis. Sed nos omnes hoc est Ecclesiam Sanctam cunctumq; populum Dei ab ijs difficultatibus citissimè liberatos lætificare digneris: quò iucundius & congruentius tempore à sanctissimis PP. instituto, Deum Opt. Max. colentes, omnia elegantius in sancta Ecclesia fiant, Te B. P. autore, quem diù viuere incolumem, concedat altissimus. Amen.

LAVS DEO

FINIS.

Imprimatur F. Franciscus de Pisis Inquisitor Dominij Florentini.

Ex Officina. Georgij Marescotti. 1576.

Errores sic corrige.

Facie.	Linea.	Legendum
16	37	aut æquinoctij.
17	13	perpetuò
19	10	72. d. c.
ead.	14	76. fe.
34	11	Verbi gratia 1580.
ead.	31	duo quilibet